

Bilag 0. Bemærkninger fra offentlig høring og hørings svar

1. Høring af endelig ajourføring af NECP'en

Endelig ajourføring af Danmarks nationale energi- og klimaplan (NECP) blev sendt i ekstern høring den 21. maj 2024 med frist for afgivelse af hørings svar den 18. juni 2024.

Der er modtaget i alt 15 hørings svar i høringsperioden. Følgende 15 høringsparter har fremsendt bemærkninger til NECP'en:

- Dansk Erhverv
- Drivkraft Danmark
- Dansk Industri
- Vedvarende Energi
- Forbrugerrådet Tænk
- Kommunernes Landsforening
- Brintbranchen
- NOAH
- CONCITO
- SYNERGI
- 92-gruppen
- Biogas Danmark
- Danske Regioner
- Dansk Skovforening
- Dansk Solcelleforening

Vedvarende energi

Dansk Erhverv tilkendegiver, at de bakker op om, at der skal sikres bedre rammevilkår for udbygning af VE. Dertil kommer Dansk Erhverv med en række forslag til, hvordan regeringen kan skabe rammevilkår, der sikrer en hurtigere og massiv VE-udvikling. Det inkluderer bl.a. genåbning af åben dør-havvindprojekterne, attraktivt design for havvindsudbud, klarere miljøregler og hurtigere godkendelsesprocesser. Derudover bakker Dansk Erhverv op om en Energiø ved Bornholm, men udtrykker bekymring for det høje støttebehov.

Dansk Industri efterlyser, at der udarbejdes en konkret plan for havvindsudbygningen efter 2030 og frem mod 2040 og 2050.

Vedvarende Energi har følgende bemærkninger:

1. Der må være fejl i teksten til figur 10, da der kommer væsentligt mere end 1000 MW havvind frem til 2030.
2. Der ønskes en uddybning af de initiativer, der skal styrke lokal forankring, der henvises til på side 38. Dertil ønsker Vedvarende Energi afklaring af, om "sol" i Figur 12 også henviser til sol-strøm til varmepumper og elvarme, samt om vind-strøm indgår og hvis ikke, hvorfor.
3. VE påpeger usikkerhederne og udfordringerne angående gennemførelse af energiøprojekter, bl.a. grundet prisstigninger. Derudover har VE specifikt ønsket at det nævnes, at Energiø Nordsøen er sat på pause.

KL har følgende bemærkninger vedrørende VE på land:

4. Der efterspørges vejledning med klare juridiske rammer for, hvordan kommunerne kan agere ift. privatretlige aftaler, samt vejledning om grøn pulje.

5. er efterspørges ressourcer til kommunerne til at planlægge for VE pga. øget antal ansøgninger i kommunerne
6. KL ser frem til 'en indgang til statslig myndighedsbehandling' ifm. energiparker og opfordrer til, at denne kan benyttes ved alle projekter, ikke kun energiparker. Dertil ønsker KL en status på den aktuelle og de kommende ansøgningsrunder for energiparker.
7. KL bemærker, at NEKST har påpeget, at det ofte er i myndighedsbehandlingen af et VE-projekt, at der kan opstå forsinkelser. KL opfordrer, at staten faciliterer en vejledningsindsats til kommunerne som myndighed.

Danske Regioner kvitterer for bl.a. NEKST's arbejde med at understøtte Danmarks uafhængighed af gas og udrulle grønne løsninger hurtigere. For at kunne bidrage til forsyningssikkerheden ønsker Danske Regioner, at det skal være lettere for regionerne at opsætte VE på bl.a. regionale tage. Derfor ønsker Danske Regioner, at reglerne om selskabsudskillelse lempes.

Dansk Solcelleforening bemærker følgende:

8. Regeringens solcellestrategi kan ses som en trædesten for udbygningen af sol i de kommende år. Dertil bemærkes, at Puljen til VE på mindre tilgængelige arealer beskedne størrelse giver anledning til bekymring ligesom der angives forslag til projekttyper, puljen med fordel kan støtte.
9. NEKST's anbefalingerne *Mere sol og vind på land* baner i sig selv ikke vej for ny vedvarende energi fra solceller, medmindre de følges op med konkret politisk handlen.

Ministeriets bemærkninger:

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kvitterer for Dansk Erhvervs høringssvar og bemærker, at ministeriet løbende arbejder på at sikre rammevilkår, der kan understøtte udbygningen af VE. Dertil hilser Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet alle forslag om nye politiske tiltag velkommen, og indgår gerne i en yderligere dialog herom. Derudover noterer Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet sig Dansk Erhvervs opbakning til Energiø Bornholm og bekymringen ang. støttebehov.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet og Energistyrelsen har vurderet, at udstedelse af forundersøgelsestilladelser til nye kommercielle projekter under åben dør-ordningen ville være i strid med EU-retten. Regeringen vil dog fortsat sikre fremtidig udbygning af havvind i Danmark. Sammen med blandt andre industrien, EU og landene omkring Danmark vil regeringen se på, hvordan havvindudbygningen efter 2030 bedst indrettes. Det skal bl.a. ske ifm. analysen om Godt Købmandskab, som blev aftalt med Klimaaf tale om grøn strøm og varme 2022.

Ministeriet bemærker til Dansk Industris høringssvar, at NECP'en redegør for, hvordan Danmark vil nå EU's energi- og klimamål inden 2030. Planer efter 2030 fremgår derfor ikke af NECP'en. Det betyder dog ikke, at vi i Danmark ikke ser frem mod 2040 og 2050. Regeringen vil sammen med blandt andre industrien, EU og landene omkring Danmark se på, hvordan havvindudbygningen i fremtiden bedst indrettes. Det skal bl.a. ske ifm. analysen om Godt Købmandskab, som blev aftalt med Klimaaf tale om grøn strøm og varme 2022.

Vedvarende Energi har ret i, at der er planlagt for mere end 1.000 MW havvind frem mod 2030. Det fremgår derfor også på side 45, at der både er planlagt en havvindmøllepark med en minimumskapacitet på 1.000 MW, som forventes færdig i 2027, samt at der derudover er planlagt mindst 6 GW havvind færdiggjort inden udgangen af 2030, hvoraf 4 GW heraf er medregnet i figuren.

Vedr. pkt. 2 bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet at der henvises til initiativer i Klimaaf tale om grøn strøm og varme 2022, hvor man besluttede at afsætte midler til en række initiativer for lokal forankring og hurtigere planlægningsprocesser i kommunerne. I NECP'en nævnes VE-rejseholdet som et eksempel på dette. De andre initiativer er: styrkelse af klagesagsbehandling, midler til lokalsamfund (landdistriktpuljen), styrket datagrundlag for udbygning af VE, radarstyret lysafmærkning på vindmøller og målrettet udnyttelse af grøn pulje. Høringssvaret vurderes ikke at give anledning til ændring af teksten i NECP'en, da der allerede henvises til aftalen, hvori samtlige initiativer er oplyst og beskrevet nærmere.

Vedvarende Energis bemærkning til Figur 12 gjorde os opmærksomme på en fejl i datasættet, og dermed figuren på side 49, hvor 'el' ikke var inkluderet. Dette er nu korrigeret og fremgår nu af Figur 12 på side 49. Figuren fremviser VE-andelen i fjernvarmesektoren, hvor andelen fra sol vil bestå af varme fra solfangere og/eller solvarmeanlæg. Vind er ikke inkluderet, da vindmøller ikke genererer varme, når de producerer strøm. Den nye el-kategori indeholder bl.a. el/strøm fra sol og vind.

Vedr. pkt. 3 påpeger Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at Energiø Nordsøen ikke er sat på pause, men at regeringen i juni 2023 valgte at udskyde beslutning om igangsættelse af udbuddet tilknyttet Energiø Nordsøen, da den daværende regning var blevet for stor. Den politiske ambition for energiøen var og er dog fortsat intakt og derfor igangsatte regeringen undersøgelser af måder hvorpå projektet kan billiggøres. Dette arbejde er således fortsat i gang. Den konkrete tekstnære høringskommentar giver derfor ikke anledning til justering.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kvitterer for Kommunernes Landsforenings høringssvar. Vedr. pkt. 4 bemærker ministeriet, at jf. Klimaaf tale om mere grøn energi fra sol og vind på land 2023 er aftalepartierne enige om, at der skal udarbejdes en vejledning om lovlige planlægningsmæssige hensyn som kan varetages i forbindelse med opstillingen af vedvarende energi. Vejledningen vil udkomme i regi af Plan- og Landdistriktsstyrelsen snarest. Med samme aftale besluttede man, at der skal udarbejdes en vejledning om grøn pulje. Denne vil Energistyrelsen forventeligt udgive den 1. juli 2024.

Vedr. pkt. 5 anerkender Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kommunernes store arbejde med at planlægge for VE-projekter lokalt. Også derfor besluttede regeringen og aftalepartierne med Klimaaf tale om grøn strøm og varme 2022 at nedsætte et VE-rejsehold, som kan understøtte kommunerne med rådgivning ifm. planlægning for VE-projekter. Jf. Klimaaf tale om mere grøn energi fra sol og vind på land 2023 har kommunerne desuden mulighed for at få bistand af staten til planlægning for energiparker på land, såfremt dette ønskes.

Vedr. pkt. 6 bemærker ministeriet, at lov om statsligt udpegede energiparker blev vedtaget d. 30. maj 2024 og Miljøstyrelsen arbejder i forlængelse heraf på at etablere en indgang på natur- og miljøområdet til myndighedsbehandling af de statsligt udpegede energiparker i løbet af efteråret 2024. Der er ingen aktuelle planer om at etablere en indgang, som uden for natur- og miljøområdet koordinerer den statslige myndighedsbehandling af udpegede energiparker eller andre projekter.

Lov om statsligt udpegede energiparker træder i kraft den 1. juli 2024. Det fremgår af loven og bemærkningerne hertil, hvad en statslig udpegning af arealer indebærer og bidrager til i forhold til at sikre større fremdrift i VE-udbygningen på land. Det følger af lov om statsligt udpegede energiparker, at før et areal kan udpeges som energipark forventes arealet at kunne rumme vindmøller, solcelleanlæg eller en blanding heraf med en samlet årlig elproduktion på minimum 100 GWh. Derudover må der ikke være nationale interesser der taler afgørende i mod en udpegning som energipark. Det er desuden, jf. lov om statsligt udpegede energiparker, et krav, at der skal være kommunalpolitisk opbakning til at arealer

udpeges som energiparker. Det er på nuværende tidspunkt forventningen, at der vil blive åbnet op for en ny indmeldingsrunde i løbet af efteråret (og igen i 2025), og at indmeldingsrunden vil have deadline i slutningen af året. Planinfo.dk opdateres desuden løbende med de seneste informationer om indmeldingsrunder for energiparker, kommunedialog mv.

Vedr. pkt. 7 bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at det videre arbejde med de afleverede anbefalinger fra NEKST allerede pågår, og ministeriet indgår gerne i yderligere dialog herom.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kvitterer for Danske Regioners høringssvar og interesse for at opsætte solceller på regionernes tage. Det er i dag muligt at opstille solceller på regionale bygninger forudsat at dette foregår i et udskilt selskab. Det er Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets vurdering, at selskabsudskillelse sikrer klar adskillelse mellem kommuner og regioners kerneopgaver knyttet til borgernær velfærd og bl.a. elproduktion, som har en mere kommerciel karakter. Dertil vil en ophævelse af kravet om selskabsudskillelse bl.a. indirekte medføre en udvidelse af kommuner og regioners mulighed for at opnå fritagelse for elafgift. En ophævelse kan derfor forventes at medføre et signifikant afgiftstab for staten, som vil skulle finansieres.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kvitterer for Dansk Solcelleforenings høringssvar og engagement i udbygningen af den danske solcellekapacitet. Vedr. pkt. 8 bemærkes det, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vil fortsætte den gode interessentdialog, som har dannet grundlag for strategien, og herunder invitere til et opfølgende møde om strategien i efteråret 2024.

Vedr. pkt. 9 bemærker ministeriet, at det videre arbejde med de afleverede anbefalinger fra NEKST allerede pågår, og ministeriet indgår gerne i yderligere dialog herom. Høringssvaret giver ikke anledning til justering.

Energieffektivisering

Dansk Erhverv har følgende bemærkninger vedrørende energieffektivisering:

1. Tilskudspuljen til erhvervsvirksomheder og Bygningspuljen foreslås omlagt til et elektrificerings- og energieffektiviseringsfradrag for virksomheder og husholdninger.
2. Fremme af elektrificering og effektiv energianvendelse bør være et centralt formål med midlerne afsat til omstillingsstøtte til virksomheder, der har vanskeligt ved at omstille sig i Grøn skattereform for industri mv.
3. Energispareforpligtelsen er en rig mulighed for at foreslå nye politiske virkemidler til at effektivisere Danmarks energiforbrug, noget som Dansk Erhverv gerne bidrager med inspiration og virkemidler til.

Dansk Industri har følgende bemærkninger vedrørende energieffektivisering:

4. NECP'en ikke forholder sig til, hvor meget den offentlige energispareforpligtelse er på ift. at spare på energien med 1,9 pct. hvert år sammenlignet med 2021.
5. DI noterer sig, at kravene til energieffektivitet i offentlige indkøb bliver udvidet fra at omfatte staten til også at omfatte regioner, kommuner og offentligtretlige organer. DI noterer sig glædeligt, at der er fokus på ecodesign og markedsovervågning i regi af et nordisk samarbejde, og opfordrer til at dansk fokus på ecodesign udbredes og suppleres med øgede ressourcer til dansk interessevaretagelse.

6. Det er vigtigt med en ambitiøs energieffektiviseringsindsats. Dansk Industri har derfor store forventninger til det arbejde, der nu igangsættes efter regeringens lancering af 'Køreplan for Energieffektivitet'.
7. DI er enig i forslaget om at sikre samtidighed ift. fristerne for klimasyn og omstillingsstøtte. DI opfordrer til, at der indføres en smidig og fleksibel implementering af klima- og energisyn. DI ser gerne, at der indføres et "følg eller-forklar"-princip for, om de identificerede energieffektiviseringsmuligheder, samt potentialer for forbrugsfleksibilitet og energilagring i virksomheden, gennemføres, eller at der i ledelsesberetningen i regnskabet redegøres for hvorfor ikke. Endelig vil DI bemærke, at målgruppen for udmøntning af den grønne omstillingspulje er betydeligt mere afgrænset end målgruppen for klimasynet.
8. DI ser gerne, at vedtagelsen af det omarbejdede bygningsdirektiv (EPBD) giver anledning til en grundlæggende overvejelse om formålet med energimærket samt de indikatorer, der indgår i det. DI ser gerne, at SRI'en indgår i et nyt energimærke. Det bør være ambitionen, at bygningsmassen indgår som et aktiv i forhold til afbalancering af et energisystem båret af vedvarende energikilder.

KL har følgende bemærkninger vedrørende energieffektivisering:

9. KL anerkender de positive skridt, som den danske stat har taget for at forbedre energimærkningsordningen. KL foreslår etableringen af et dynamisk energimærke, der tillader løbende opdateringer fra kommunernes side. Desuden opfordrer KL til at inkludere energiledelse i energimærkningsordningen, så der gives incitament til at reducere det faktiske forbrug.
10. KL efterspørger en økonomaftale med staten, der sikrer årlig finansiering til energireoveringer, ligesom en tilpasning af kommunernes anlægsramme vil understøtte de nødvendige investeringer i energieffektivitet. KL ser frem til et fortsat samarbejde med staten for at sikre, at den offentlige sektor energieffektiviserer og bidrager til at nå fælles klimamål.

CONCITO og SYNERGI har følgende bemærkninger vedrørende energieffektivitet:

11. CONCITO og SYNERGI mener ikke at køreplanen er tilstrækkelig til at leve op til energieffektivitetsdirektivet, da regeringen vil opfylde direktivets energispareforpligtelser gennem eksisterende virkemidler, som stikker imod direktivets hensigt om at anvende nye politikker og foranstaltninger.
12. CONCITO og SYNERGI bemærker, at der henvises til, at energieffektivitet indføres i NECP'en, når køreplan for energieffektivitet offentliggøres, og at der på den baggrund ikke har været tilstrækkelig mulighed for at komme med input til energieffektivitet.

SYNERGI har følgende bemærkninger vedrørende energieffektivitet:

13. Planen mangler en samlet redegørelse for politikken til fremme af energieffektivitet og en vurdering af resultaterne af indsatserne inden for de enkelte områder
14. Der efterspørgeres en mere fyldestgørende beskrivelse af energieffektivitet først-princippet
15. SYNERGI efterlyser, at regeringen fremlægger en politik for, hvordan bestemmelserne i direktivets artikel 5 og 6 mål opnås, herunder finansieringen.

SYNERGI og Vedvarende Energi har følgende bemærkninger om energieffektivitet:

16. Der henvises i planen til den langsigtede strategi for renovering af bygninger, som tidligere er rapporteret til EU-Kommissionen i udkastet til den nationale plan. Vedvarende Energi bemærker, at den langsigtede renoveringsstrategi bør indgå i den endelige NECP. SYNERGI er af den opfattelse, at

strategien har en række mangler, og ser derfor frem til implementeringen det nye bygningsdirektiv, som blev vedtaget tidligere i år. SYNERGI ser frem til at blive inddraget i dette arbejde.

Danske Regioner bemærker, at de bidrager til en øget energieffektivitet gennem implementering af det omarbejdede energieffektiviseringsdirektiv (EED) samt det reviderede bygningsdirektiv (EPBD). Danske Regioner understreger hertil, at der er stor forskel på offentlige bygninger og deres energibehov, hvorfor det er nødvendigt at tage højde for forskellige bygningstyper. Der er således stor forskel på hensigtsmæssige energibesparelser på offentlige hospitaler sammenlignet med offentlige administrationsbygninger.

Ministeriets bemærkninger:

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kvitterer for Dansk Erhvervs høringsvar.

Vedr. pkt. 1. bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at det er politisk besluttet, at Erhvervspuljen skal udmøntes som en tilskudspulje. Dertil bemærkes det, at Erhvervspuljen har gennemgået en større optimering gældende for 2023. Dette har resulteret i, at efterspørgslen efter tilskudsmidlerne er steget og der er givet tilsagn for næsten alle puljens midler på knap 380 mio. kr. i 2023. En omlægning af tilskudsmidler til fradrag vil umiddelbart indebære, at fradraget eller rabatten vil være relativt lille, da det spredes ud på flere virksomheder.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker, at det er politisk besluttet, at tilskud til varmepumpe (varmepumpepuljen, den ene del af tidligere bygningspulje) skal udmøntes som en pulje. Der igangsættes løbende initiativer for at forbedre og optimere puljerne.

Vedr. pkt. 2 bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at omstillingsstøtten har fokus på CO₂-reduktioner, da den er afsat til de virksomheder der rammes hårdest af den nye CO₂-afgift for industrien mv. og har sværest ved at omstille sig, jf. Grøn skattereform for industri mv. Omstillingstiltag, som medfører CO₂-reduktioner, vil dog i mange tilfælde også medføre energibesparelser. Omstillingsstøtten kan fremme elektrificering, som ofte medfører en CO₂-reduktion, ligesom omstillingsstøtten også kan fremme effektiv anvendelse af energien, såfremt sådanne tiltag reducerer CO₂-udledningen.

Vedr. pkt. 3. bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at Danmark har været et foregangsland på energieffektivitet siden oliekrisen i 1970'erne og har gennemført en række store energisparetiltag, der har reduceret det danske energiforbrug, herunder eksempelvis afgifter på energi og CO₂, en justeret bilbeskatning og en række tilskudspuljer, der er målrettet energieffektiviseringer og udfasning af fossile brændsler til mere energieffektive teknologier.

Indsatsen betyder, at det skønnes, at Danmark forventes at opfylde den forhøjede energispareforpligtelse gennem indmeldelse af eksisterende virkemidler, herunder diverse puljer, CO₂-afgifter og eksisterende energiafgifter, der har udgjort og fortsat udgør et centralt incitament for at spare på energien.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kvitterer for Dansk Industris høringsvar. Vedr. pkt. 4. bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at Danmark som følge af krav i det omarbejdede energieffektivitetsdirektiv (EED) skal opnå en årlig energireduktion på 1,9 pct. (ift. energiforbruget i 2021) for den offentlige sektors slutforbrug i perioden 2025 - 2030. Reduktionskravet gælder alle offentlige organer, herunder også kommuner og regioner, som tidligere ikke har været omfattet af direktivet.

I 2021 udgjorde det offentliges samlede energiforbrug 31,1 PJ, hvilket skal reduceres til 27,9 PJ i 2030. Fremskrivning af det offentlige energiforbrug, der er baseret på Klimastatus og -fremskrivning 2024 (KF24)

og Danmarks Statistik viser, at det nationale energisparemål forventes indfriet for hvert enkelt år frem til og med 2028. Ud fra fremskrivningen vil reduktionsmålet endnu ikke indfris i 2029 og 2030, hvor det forventede energiforbrug i det offentlige er 28,7 PJ i 2030. Det afsøges i forbindelse med implementering af krav om energirenoveringer i det offentlige, hvordan regeringen vil sikre den resterende indfrielse af målet.

Vedr. pkt. 5 bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at det omarbejdede energieffektivitetsdirektiv (EED) indeholder krav til energieffektivitet i offentlige udbud, der udbredes fra statslige institutioner, der er omfattet af nuværende direktiv, til fra 11. oktober 2025 også at omfatte regioner, kommuner og offentligtretlige organer, såsom almene boligorganisationer og universiteter. Kravene omfatter indkøb af produkter, tjenester, bygninger, samt bygge- og anlægsprojekter, der skal sendes i udbud. For offentlige indkøb henvises i øvrigt til Finansministeriet, som har ressortansvaret.

Klima- Energi- og Forsyningsministeriet indgår gerne i videre dialog om dansk interessevaretagelse vedr. ecodesign ifm., at EU-Kommissionen vedtager første arbejdsplan forventeligt i løbet af første halvår 2025, der fastlægger hvilke produktgrupper, der prioriteres de kommende år.

Vedr. pkt. 6 bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at det står i regeringsgrundlaget, at "regeringen vil sikre et stærkt fokus på energieffektivisering af både private hjem, virksomheder og i offentlige bygninger." Ministeriet ser frem til den kommende branchedialog om køreplan for energieffektivitet, herunder den nye rammesætning af energieffektivitet samt implementering af det omarbejdede bygningsdirektiv.

Vedr. pkt. 7 er Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet enige i vigtigheden i at sikre samtidighed ift. frister for klimasyn og omstillingsstøtte, hvortil det bemærkes, at der indføres en så smidig og fleksibel implementering som muligt af de nye regler om klimasyn, jf. bekendtgørelse om obligatoriske energiledelsessystemer, energisyn og klimasyn i visse virksomheder. Dertil bemærkes det, at de nye regler vedrørende klimasynet træder i kraft den 1. juli 2024, således at virksomheder har tid til at få lavet klimasyn, hvis de ønsker at søge omstillingsstøttepuljerne, når de åbner i begyndelsen af 2025.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker, at der med energisyn og klimasyn stilles krav om, at de omfattede virksomheder skal udarbejde en handlingsplan, som skal identificere foranstaltninger til gennemførelse af hver enkel anbefaling, som er fundet i synet, hvor det er teknisk eller økonomisk gennemførligt. Det betyder, at virksomhederne i handlingsplanen vil skulle redegøre for gennemførelsen af de identificerede tiltag i energisynet, og herunder blive opfordret til at beskrive hvilke foranstaltninger der skal på plads, for at virksomheden kan gennemføre dem. Virksomheder opfordres til at indikere om de har til hensigt at gennemføre projektet eller ej. Dette vil blive nærmere beskrevet i kommende vejledning

Vedr. pkt. 8 er Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet enig i behovet for en god implementering, og ser frem til den kommende branchedialog om køreplan for energieffektivitet, herunder den nye rammesætning af energieffektivitet samt implementering af det omarbejdede bygningsdirektiv.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker, at der med det omarbejdede bygningsdirektiv følger krav om, at energimærkningsordningen skal opdateres og gøres mere digitalt. I forbindelse med implementering af direktivet vil det ligeledes blive afsøgt om bygningsautomatik i højere grad kan blive en del af energimærket, og det vil blive afklaret, hvordan SRI skal implementeres nationalt på sigt.

Vedr. pkt. 9 og 10 ser Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet frem til at fortsætte dialogen med KL om energimærkningsordningen og i forbindelse med implementering af bygningsdirektivet. Derudover ser Klima-

, Energi- og Forsyningsministeriet frem til at fortsætte det igangværende samarbejde om krav fra energieffektivitetsdirektivet om energireduktioner og energirenoveringer i det offentlige.

Vedr. pkt. 11 bemærker ministeriet, at regeringens tilgang til opfyldelse af den forhøjede energispareforpligtelse blev fremlagt med regeringens køreplan for energieffektivitet af 11. juni 2024, der fortsat var under udarbejdelse, da udkast til NECP blev sendt i høring. Regeringens opfyldelse af den forhøjede energispareforpligtelse indgår således i den endelige ajourføring af NECP.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker, at der som følge af det omarbejdede energieffektivitetsdirektiv (EED) følger krav til, at Danmark fra den 11. oktober 2025 skal sikre energibesparelser i offentlige bygninger, hvor der træffes endelig beslutning herom i 2025.

Vedr. pkt. 12 bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at Danmark har været et foregangsland på energieffektivitet siden oliekrisen i 1970'erne og har gennemført en række store energisparetiltag, der har reduceret det danske energiforbrug, herunder eksempelvis afgifter på energi og CO₂, en justeret bilbeskatning og en række tilskudspuljer, der er målrettet energieffektiviseringer og udfasning af fossile brændsler til mere energieffektive teknologier.

Indsatsen betyder, at det skønnes, at Danmark forventes at opfylde den forhøjede energispareforpligtelse gennem indmeldelse af eksisterende virkemidler, herunder diverse puljer, CO₂-afgifter og eksisterende energiafgifter, der har udgjort og fortsat udgør et centralt incitament for at spare på energien.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker hertil, at afgifter kan være et effektivt virkemiddel til at sikre energibesparelser og således bidrage til opfyldelse af energispareforpligtelsen. Det vil derfor også have en positiv effekt, hvis yderligere EU-lande vælger at indføre tilsvarende høje afgifter på energi, som det er tilfældet i Danmark.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker desuden, at det står i regeringsgrundlaget, at "regeringen vil sikre et stærkt fokus på energieffektivisering af både private hjem, virksomheder og i offentlige bygninger", samt at regeringen har den 11. juni 2024 offentliggjort en køreplan for energieffektivitet, der beskriver regeringens videre arbejde med energieffektivitetsområdet, herunder implementering af energieffektivitetsdirektivet og bygningsdirektivet. Køreplanen og den nye rammesætning af energieffektivitet skal bruges til at se fremad og understøtte, at energieffektivitetsindsatsen også gentænkes, udvides og tilpasses i tråd med den grønne omstilling.

Vedr. pkt. 13 bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at en samlet redegørelse for, hvordan Danmark forventer at opfylde energispareforpligtelsen, herunder med hvilke tiltag og deres forventede effekt, er blevet indarbejdet i NECP'ens bilag 11.

Vedr. pkt. 14 bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at der er igangsat et arbejde med at afklare mulige implementeringsmodeller, og afventer i den forbindelse blandt andet Kommissionens vejledning, der er forsinket.

Vedr. pkt. 15 bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at der som følge af det omarbejdede energieffektivitetsdirektiv (EED) følger krav til, at Danmark fra den 11. oktober 2025 skal sikre energirenoveringer og energireduktioner i den offentlige sektor, hvor der træffes endelig beslutning herom i 2025. For anlægsloftet henvises i øvrigt til Finansministeriet, som har ressortansvaret.

Vedr. pkt. 16 bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at det omarbejdede bygningsdirektiv trådte i kraft den 28. maj 2024, og skal være implementeret senest den 29. maj 2026. Afrapportering om Danmarks kommende Nationale Bygningsrenoveringsplan (NBRP) vil forekomme som led i implementeringen af det omarbejdede bygningsdirektiv, som forventes notificeret i henhold til fristerne i artikel 3 i det omarbejdede bygningsdirektiv. Der henvises derfor til den gældende renoveringsstrategi, som blev indrapporteret med udkastet til NECP'en fra 2023. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vil gå i dialog med branchen om implementering af bygningsdirektivet efter sommeren 2024.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kvitterer for Danske Regioners høringssvar og ser frem til at fortsætte dialogen og det videre samarbejde om implementering af energieffektivitetsdirektivet og bygningsdirektivet.

Elnettet

Dansk Erhverv støtter omkostningsægte tariffer og lave tarifniveauer og opfordrer til at analysere og fremme af et fleksibilitetsmarked fra *Klimaaftale 2022 om grøn strøm og varme* udarbejdes hurtigst muligt.

Dansk industri opfordrer til en lempelse af den almindelige elafgift og påpeger et potentiale for at strømligne reglerne for beskatning af almindeligt elforbrug og proces-elforbrug.

Vedvarende Energi og Dansk Solcelleforening foreslår overordnet og med konkrete eksempler at usikkerheder og problemer omkring Energifællesskaber, herunder lokal kollektiv tarifering beskrives.

Vedvarende Energi finder det yderligere uhensigtsmæssigt, at VE-egenforbrugere kun kan dele strøm med lejere indenfor samme bygning, og mener at denne begrænsning bør fremgå af NECP'en som en barriere.

KL foreslår at give kommunerne mere formelt ansvar for planlægning og koordination med aktørerne ift. at bruge den kommunale bygningsmasses fleksibilitetspotentialer.

Ministeriets bemærkninger:

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kvitterer for Dansk Erhvervs høringssvar, og tager opfordringen til efterretning.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kvitterer for Dansk Industris høringssvar, og henviser til Skatteministeriet for så vidt angår tiltag vedrørende beskatning og skattepolitik, herunder elafgiften.

Hvad angår energifællesskaber og kollektiv tarifering bemærker ministeriet, at NECP'en redegør for igangsatte politikker og foranstaltninger for at fremme og lette udviklingen af egetforbrug og VE-fællesskaber. Her henvises til lovændringen fra 2023 der bl.a. muliggør lokal kollektiv tarifering. Cerius-Radius har som den første netvirksomhed udviklet en tarifmetode for lokal kollektiv tarifering. Metoden er anmeldt til Forsyningstilsynet primo 2024 og afventer Forsyningstilsynets godkendelse.

Foranlediget af de indkomne høringssvar ekspliciteres det i afsnit 3.1.2.(v) ELFORSK i NECP'en, at tiltag om lokal kollektiv tarifering følger af lovændringen fra 2023.

Fsva. deling af strøm ml. bygninger bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at, som det bl.a. også fremgår af solcellestrategien fra maj 2024, har Energistyrelsen i efteråret 2023 udarbejdet en juridisk

vurdering af muligheden for, at der via reglerne om deling af elektricitet kan skabes hjemmel til at udvide anvendelsesområdet for interne elektricitetsforbindelser til også at omfatte flere elforbrugere på tværs af flere bygninger. Energistyrelsen konkluderede her, at en udvidelse af anvendelsesområdet må forventes at være i strid med EU's elmarkedsdirektiv.

Hvad angår KL's høringssvar, indgår Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet gerne i en yderligere dialog om evt. regulatoriske barrierer for at kommunale bygninger aktivt kan være med til at aflaste energinettet på de tidspunkter, hvor det er spidsbelastet.

Affald, varme og cirkulær økonomi

Dansk Erhverv fremhæver, at der behov for modernisering af rammerne for fjernvarme, hvis der skal realiseres det fulde potentiale for hurtig udrulning og økonomiske besparelser. De henviser til en analyse foretaget af Forsyningstilsynet, som dokumenterer et stort potentiale for effektivisering i fjernvarmesektoren. Dansk Erhverv opfordrer regeringen til at arbejde for at realisere det potentiale hurtigst muligt. Dansk Erhverv understreger, at barrierer for udnyttelse af overskudsvarme skal fjernes, herunder prisloftet.

Vedvarende Energi har følgende bemærkninger:

1. Geotermi udvikles hurtigere end angivet i tabel 9 på s. 43. Hertil fremhæver de, at Aarhus' varmeforsyning forventes at være 20 pct. dækket af geotermi før 2030.
2. Til figuren på s. 178 efterspørger Vedvarende Energi en forklaring på, hvorfor der vises et forbrug af gas i husholdningerne efter 2035, selvom det er politisk aftalt at udfase gasfyr frem mod 2030.

Forbrugerrådet Tænk støtter op om den politiske ambition om udfasning af private gasfyr inden 2035 og fremhæver hertil vigtigheden af, at forbrugeren får en klar og koordineret besked om deres fremtidige varmemuligheder. Hertil, opfordres der til at forsætte finansieringen af Energistyrelsens informationsside SparEnergi.dk. Forbrugerrådet Tænk opfordrer endvidere til, at der stilles krav til fjernvarmeselskabers drift og governance, herunder til kompetencer og professionalisme i selskabernes bestyrelser.

Dansk Industri og Forbrugerrådet Tænk har følgende bemærkninger vedrørende cirkulær økonomi:

3. Cirkulær økonomi medtænkes som et værktøj til at reducere træk på jordens ressourcer og CO₂-udledninger. Dansk Industri opfordrer derfor til at cirkulær økonomi medtænkes i NECP'en. Forbrugerrådet Tænk mener at produkters cirkularitet bør opprioriteres.

KL har følgende bemærkninger vedrørende termonet:

4. KL opfordrer til, at varmeløsningen "termonet" omfattes af varmeforsyningsloven så kommunerne og fjernvarmeselskaberne får mulighed for at engagere sig og stille kommunal garanti på lån til lokale termonet-projekter.
5. KL fremhæver, at såfremt konkurrenceudsættelsen af forbrændingsegnet affald, resulterer i konkurser, må anlægget ikke lukke, før der er fundet et alternativt varmegrundlag. Det er en uheldig situation for kommunerne.

Ministeriets bemærkninger:

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker hertil, at det med Klimaaftale om grøn strøm og varme af 2022 er aftalt en række tiltag målrettet bedre vilkår for investeringer i – og udrulning – af fjernvarme og øget forbrugerbeskyttelse. Der pågår implementering af aftalen.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker, at analyse af konsekvenser ved evt. ophævelse af prisloftet for overskudsvarme pågår mhp. drøftelse i aftalekredsen bag Opfølgende Klimaaftale for energi og industri mv. (2021).

Vedr. pkt. 1 bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet at de 100 MW geotermi fra 2030 er lagt ind i fremskrivningen ud fra den bedste forståelse af udmeldingerne fra Kredsløb. Denne kapacitet kan dække en væsentlig del af forsyningen i Aarhus.

Vedr. pkt. 2 bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at der med Klimaaftale om grøn strøm og varme 2022 blev besluttet en politisk ambition om, at der ikke skal anvendes gas til rumvarme i danske husstande fra 2035. Med aftalen blev det aftalt, at regeringen i 2026 vil fremlægge mulige initiativer samt den finansiering, der skal til for at indfri ambitionen. Da der endnu ikke er besluttet de konkrete tiltag og afsat den nødvendige finansiering til at indfri ambitionen, er effekten heraf ikke inkluderet i figuren. Ministeriet bemærker hertil, at der er igangsat et analysearbejde, der belyser tiltag og konsekvenser ved udfasning af gasfyr, samt at den endelige udmøntning vil skulle drøftes politisk i aftalekredsen bag Klimaaftale om grøn strøm og varme 2022.

Hvad angår Forbrugerrådets Tænks bemærkninger, er Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet enige i, at der skal være en klar kommunikation til borgerne om deres varmeforsyningsmuligheder. Udgangspunktet herfor er ministeriets arbejde med implementering af aftalen om fremskyndet varmeplanlægning mellem daværende S-regering og KL. Fsva. forsættelse af SparEnergi.dk, bemærkes det, at der med det omarbejdede energieffektivitetsdirektiv og det omarbejdede bygningsdirektiv, stilles krav til Danmarks informationsforpligtelse om energieffektiviseringer, samt at regeringen i løbet af 2024 vil komme med en udmelding for den fremtidige informationsindsats, herunder SparEnergi.dk.

Det bemærkes endvidere, at det med Klimaaftale om grøn strøm og varme 2022 er besluttet, at der skal være en klar adskillelse af myndighed og drift, samt at der skal indføres krav om uafhængige bestyrelsesmedlemmer i kommunale fjernvarmeselskaber. Der pågår implementering af aftalen.

Miljøministeriet bemærker, at NECP'en nævner cirkulær økonomi ifm. klimapartnerskaberne og de grønne forsknings- og innovationspartnerskaber. Cirkulær økonomi har ikke sit eget afsnit, da NECP' er udarbejdet på baggrund af forskrifter i forvaltningsforordningen og følger en stringent struktur udstukket i vejledninger fremsendt af EU-Kommissionen. Miljøministeriet noterer sig endvidere Dansk Industris vurdering af, at cirkulær økonomi er et værktøj til at reducere den forbrugsbaserede miljø- og klimabelastning. Miljøministeriet noterer sig desuden Forbrugerrådets Tænks vurdering af produkters cirkularitet og dennes prioritering.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker hertil, at det Klimaaftale om grøn strøm og varme 2022 er besluttet, at der skal tages stilling til, om løsninger som termonet bedst håndteres i varmeforsyningsloven eller andre steder. Der pågår implementering af aftalen.

For så vidt angår KL's input vedr. affaldsforbrændingssektoren tager Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet det til efterretning og indgår gerne i en yderligere dialog herom.

Transport

Dansk Erhverv bemærker, at der behov for midlertidig og målrettet støtte til indkøb af nulemissionskøretøjer med afsæt i de europæiske særregler for statsstøtte til klimainitiativer.

Drivkraft Danmark bemærker, at der er betydelig usikkerhed for deres medlemmer om hvilke krav de pålægges i 2025 ift. CO₂e-fortrængningskravet, VEIII, afgiftsomlægning på Skatteministeriets ressort mv.

Dansk Industri bemærker, at det bør præciseres, at den km-baserede vejafgift er differentieret på baggrund af CO₂-emissionsklasser og ikke faktisk CO₂-udledning.

Vedvarende Energi bemærker, at det i NECP'en bør nævnes, at luftfartens klimabelastning kun i mindre grad kan reduceres med VE-baserede brændstoffer og at den største klimabelastning kommer fra vanddamp, partikler og NO_x, som VE-brændstoffer også kan udlede.

Forbrugerrådet Tænk bemærker, at der er behov for et øget fokus på økonomiske rammevilkår for kollektiv transport mhp. at realisere potentialet ved kollektiv transport som klimavirkemiddel.

Brintbranchen har følgende bemærkninger:

1. Puljen til grøn omstilling af tung vejtransport 2024 bør nævnes i NECP'en.
2. Der opfordres til, at NECP'en indeholder en beskrivelse af den videre proces for implementering af VEIII-direktivets krav til transportsektoren.
3. AFIR-krav til brint bør nævnes med en beskrivelse af den videre plan for udrulningen af brintinfrastruktur

Ministeriets bemærkninger:

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker til Dansk Erhvervs høringsvar, at der med Aftale om deludmøntning af grøn fond er afsat 750 mio. kr. i 2024-2030 samt 50 mio. kr. varigt til en ramme til grøn omstilling og effektiviseringer af vejgodstransporten. Det er aftalt, at der første 75 mio. kr. i 2024 udmøntes til indkøb af el- og brintlastbiler og etablering af depotladestandere eller brinttankstationer hos virksomheder. Rammen fremgår nu af NECP'en.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker til Drivkraft Danmarks høringsvar, at implementering af VEIII-direktivet har frist d. 21. maj 2025. Ministeriet anerkender det u hensigtsmæssige i, at implementeringsfristen for krav i 2025 først foreligger d. 21. maj i 2025.

Regeringen har efter høringen af NECPen blev igangsat, truffet beslutning om håndtering af VEIII-direktivets krav til avancerede biobrændstoffer og PtX-brændstoffer i 2025. Kravet opfyldes dels med det nationale CO₂e-fortrængningskrav og dels ved indberetning af biogas injiceret i det danske gassystem når der skal indberettes til EU. Regeringen vil senere præsentere en plan for indfrielse af de nye EU-krav frem mod 2030.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet er enig i forslag til præcisering, og har derfor præciseret i NECP'en, at differentieringen af den kilometerbaserede vejafgift sker på baggrund af CO₂-emissionsklasser, der følger af eurovignetdirektivet.

Vedr. luftfartens klimabelastning bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at der er stor usikkerhed forbundet med at skønne for klimaeffekterne fra aromater mv. Med aftale om grøn luftfart i

Danmark (2023) er aftalt, at det skal undersøges nærmere, hvordan der kan sættes et hensigtsmæssigt mål om aromatindehold i forbindelse med udmøntning af puljen fra 2025.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker, at der er nedsat et ekspertudvalg om kollektiv mobilitet i hele Danmark, der bl.a. skal afdække mobilitetsbehov i forskellige geografier samt belyse, hvordan nye kollektive transportløsninger kan understøtte mobiliteten i hele landet. Ekspertudvalget skal endvidere bl.a. give anbefalinger til takststrukturer, der kan understøtte at flest muligt vælger kollektive transporttilbud. Det forventes, at arbejdet afsluttes ved udgangen af 2024.

Fsva. rammen til grøn omstilling og effektiviseringer, der er afsat med Aftale om deludmøntning af grøn fond, bemærkes det, at denne nu fremgår af NECP'en.

Fsva. implementering af VEIII-direktivets krav til transportsektoren, bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at direktivets implementeringsfrist er d. 21 maj 2025. Ministeriet anerkender det uhensigtsmæssige i, at implementeringsfristen for krav i 2025 først foreligger d. 21 maj i 2025. Regeringen har efter høringen af NECPen blev igangsat, truffet beslutning om håndtering af VEIII-direktivets krav til avancerede biobrændstoffer og PtX-brændstoffer i 2025. Kravet opfyldes dels med det nationale CO₂-fortrængningskrav og dels ved indberetning af biogas injiceret i det danske gassystem når der skal indberettes til EU. Regeringen vil senere præsentere en plan for indfrielse af de nye EU-krav frem mod 2030. Dette fremgår nu af NECPen.

Fsva. AFIR-forordningen bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at krav til infrastrukturbrint nu er nævnt i NECP'en. AFI-forordningen stiller bl.a. krav til, at medlemsstater inden udgangen af 2030 skal sikre etablering af et minimumsantal offentligt tilgængelige brinttankstationer på TEN-T-hovedvejnettet med maksimalt 200 km afstand mellem dem samt mindst én i hvert byknudepunkt. Det bemærkes videre, at det følger af AFI-forordningen, at Europa-Kommissionen senest den 31. december 2024 forelægger Europa-Parlamentet og Rådet en rapport om teknologisk modenhed og markedsmodenhed for tunge køretøjer. I den forbindelse vurderer Kommissionen behovet for at specificere krav til en højere kapacitet for brinttankstationer og behovet for at fastsætte mål for infrastruktur til optankning af flydende brint samt datoen for udvidelse af kravene til etablering af brinttankstationer langs det samlede TEN-T-net. I lyst heraf forventes der at blive taget stilling til opfyldelse af AFI-forordningens krav til etablering af brintinfrastruktur til vejtransport frem mod 2030.

Grønne brændstoffer

Brintbranchen påpeger, at NECP'en jf. artikel 22a, stk. 3 i VE-direktivet bør indeholde en afrapportering af forventet mængde RFNBOs, som Danmark forventer at importere og eksportere.

Brintbranchen vurderer, at de beskrevne tiltag for at opnå kravene til RFNBO i VE-direktivet fsva. industrisektoren er utilstrækkelige.

Ministeriets bemærkninger:

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet er enig i Brintbranchens bemærkning om, at der af NECP'en ikke har fremgået en rapportering af forventet import og eksport af RFNBO. Der er nu tilføjet et tekststykke i NECP'ENS afsnit 3.1.2, hvor skøn af import og eksport fremgår.

Fsva. de beskrevne tiltag for at opnå kravene til RFNBO i VE-direktivet, vurderer Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at målet om RFNBO i industrien vil kunne efterleves med eksisterende tiltag. Det kan

bl.a. sandsynliggøres, da to af de vindende projekter ved det seneste PtX-udbud kommer til at producere brint til metanisering og metanolproduktion til produktion af grøn plastik med aftagere inden for dansk industri. Da Danmark forventes at overopfylde VE-målene i artikel 22a, stk. 1, vil muligheden beskrevet i artikel 22b ikke være aktuel i Danmarks tilfælde.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vil monitorere udviklingen i brintforbruget med henblik på at undersøge, om der bliver behov for yderligere tiltag for at sikre, at bidraget RFNBO udgør de anviste andele af den brint, der anvendes til endelige energiformål og ikke-energimæssige formål i industrien iht. VE-direktivet.

Biogas og andre grønne gasser

Biogas Danmark og Dansk Industri anfører, at de er i tvivl om, hvorvidt målet om 100 pct. grøn gasforsyning i Danmark vil blive realiseret. Biogas Danmark kommer i forlængelse heraf med en række forslag for biogasområdet.

Desuden kommer Biogas Danmark med en række bemærkninger om krav om rabat på tariffer for indføddning af biogas, pristillægsmodellen på de eksisterende støtteordninger, ressourceopdeling, risiko for flaring og energiafgrøder.

Ministeriets bemærkninger:

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kvitterer for Biogas Danmarks høringssvar. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet skønner, at det danske forbrug af ledningsgas opgørelsesmæssigt overgår til 100 pct. grøn gas fra 2029. Der henvises til kapitel og sektorforudsætningsnotat vedr. Produktion af olie, gas og VE-brændstoffer i Klimastatus og -fremskrivning 2024.

Ministeriet bemærker, at det fremgår af Aftale om grøn skattereform for industri mv. fra juni 2022, at der skal udarbejdes en analyse af mulige modeller for at afgiftsfritage biogas ved køb af oprindelsesgarantier. Regeringen er meget interesseret i at få belyst mulighederne for en eventuel afgiftsfritagelse og vil fremlægge analysen for aftalepartierne, så snart denne er tilendebragt.

CO₂-fangst og lagring

Dansk Industri bemærker, at DI har taget varmt imod 'Aftale om styrkede rammevilkår for CCS i Danmark' fra september 2023, og det samarbejde med branchen som både gik forud og efterfølgende i det rettidige implementeringsarbejde. I den ajourførte NECP nævnes det ikke, men DI ser frem til at regeringen i 2024 præsenterer et oplæg om rammerne for grænseoverskridende infrastruktur og sammenkobling af regionale transportnet til transport af CO₂.

Vedvarende Energi foreslår, at usikkerheder og problemer om gennemførelse af aktiviteter beskrives, bl.a. de dyrere end forventede omkostninger til CCS ved det seneste udbud. Hertil, at der mangler resultater fra de oplyste resultater for CCS-udbud til dato i planerne for CCS.

NOAH tager afstand til regeringens afsatte midler til BECCS, og mener, at det ikke bør være en del af Danmarks Klimaplan. NOAH foreslår, at regeringen rådfører sig med Biodiversitetsrådet, som NOAH tror vil have mere blik for, hvordan vi kan bruge danske biologiske ressourcer på en hensynsfuld måde, der bedre tilgodeser både biodiversitet og klima.

92-gruppen efterspørger hvilke CO₂-kilder, som Danmark har planer om skal indsamle CO₂. Hertil, at Danmark ikke har regler, der sikrer, at CCS-anlæggene etableres i "hard to abate" sektorer, og der derved er reel risiko for, at Danmark vil placere CCS på biomasseværker, hvorved Danmarks CCS-planer risikerer at forøge og forlænge Danmarks i forvejen store biomasseafhængighed

Ministeriets bemærkninger:

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet anerkender og har været glade for dialogen og samarbejdet med branchen forud og efterfølgende i det rettidige implementeringsarbejde ifm. 'Aftale om styrkede rammevilkår for CCS i Danmark' fra september 2023, og indgår gerne i videre dialog med branchen om implementeringen af CCS i Danmark og EU, herunder rammerne for grænseoverskridende infrastruktur.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker, at der i den løbende dialog med branchen forud for NECCS-puljen blev vist interesse i at byde ind med fangst fra 2026. Den mængde negative CO₂-emissioner som tilbudsgiverne tilsammen kan levere årligt svarer til CO₂-reduktioner på 0,16 millioner ton mod de 0,5 millioner ton, som oprindeligt var skønnet. Dette med opstart i 2026. Markedsaktørerne peger bl.a. på, at tiden til idriftsættelse af anlæggene har været for kort, og at de vil afvente, at der bliver meddelt lagringslicenser på land. Sidste år indgik regeringen og en bred kreds af Folketingets partier en aftale om at styrke rammevilkårene for CO₂-fangst og lagring. Det indebærer bl.a. en klar plan for det kommende udbud, bedre tid for aktørerne til at idriftsætte deres anlæg såvel som en sammenlægning af to CCS-støttepuljer (den såkaldte CCUS-pulje og puljen fra aftale om grøn skattereform) til én samlet pulje ("CCS-puljen") for at skabe større klarhed for markedsaktørerne. Det bemærkes i øvrigt, at i tilskudspuljerne har der til dato både været bydere der har budt højere og lavere end der oprindeligt var skønnet. Det kan derfor ikke på den baggrund konkluderes, at der generelt har været skønnet for optimistisk. Samtidig skal det pointeres, at betingelserne fra NECCS-puljen på mange områder adskiller sig fra fremtidige udbud som beskrevet ovenfor. Klima-, Energi- og Forskningsministeriet bemærker, at tabel 8 i NECP'en ikke forholder sig til resultaterne af CCS-udbud til dato, men bl.a. er en oversigt over afsatte midler fra de politiske aftaler.

Klima-, Energi- og Forskningsministeriet bemærker at det er politisk besluttet, at BECCS kan være en del af Danmarks klimahandleplan jf. 'Aftale om styrkede rammevilkår for CCS i Danmark' fra september 2023. Fangst og lagring af CO₂ (CCS) er et centralt værktøj til at opfylde klimamål: både globalt med Parisaftalen, tættere på med EU's målsætninger og helt nært med Danmarks 70-procentsreduktionsmål i 2030. Konkret kan CCS ifølge FN's opgørelsesprincipper bidrage som et virkemiddel til at opfylde klimamålene uanset om de er biogene eller ej. CCS fra biogene kilder kan samtidig bidrage til regeringens målsætning om 110-procentsreduktion i 2050 ift. 1990. CCS kan og skal ikke stå alene. Vi skal fortsat bruge energien effektivt, fortsætte udbygningen af vedvarende energi og grønne løsninger, men i udvalgte sektorer er det enten på nuværende tidspunkt ikke muligt eller fortsat for dyrt at reducere alle udledninger. Her er CCS en central teknologi.

Klima-, Energi- og Forskningsministeriet bemærker, at Danmark foretager brede sektorneutrale udbud i sin understøttelse af CCS. Det betyder, at det ikke på forhånd er kendt, hvilken sektor CCS-teknologien vil blive anvendt i, men der ligges vægt på at sikre, at de samfundsøkonomisk billigste reduktioner realiseres.

Det er jf. 'Aftale om styrkede rammevilkår for CCS i Danmark' fra september 2023 aftalt, at fangst og lagring af CO₂ (CCS) er et centralt værktøj til at opfylde klimamål: både globalt med Parisaftalen, tættere på med EU's målsætninger og helt nært med Danmarks 70-procentsreduktionsmål i 2030. CCS fra biogene kilder kan bidrage til regeringens målsætning om 110-procentsreduktion i 2050 ift. 1990. CCS kan og skal ikke stå alene. Vi skal fortsat bruge energien effektivt, fortsætte udbygningen af vedvarende energi og

grønne løsninger, men i udvalgte sektorer er det enten på nuværende tidspunkt ikke muligt eller fortsat for dyrt at reducere alle udledninger. Her er CCS en central teknologi.

Skov, landbrug og natur

Dansk Erhverv bakker grundlæggende op om LULUCF-forordningen og målene heri. DE nævner at indfrielse bør ske igennem at bremse CO₂-emissioner udledt i forbindelse med arealudnyttelse af de biologiske økosystemer og igennem opbygning af kulstof i form af organisk materiale i jorden og derigennem fremme af biodiversitet.

NOAH har følgende bemærkninger til indholdet af rapporten:

1. Brug af træbiomasse til energi
2. Kulstofudpining af landbrugsjord
3. Vurdering af effekt af importeret træbiomasse for de eksporterende lande

92-gruppen har følgende bemærkninger:

4. 92-gruppen bemærker, om dansk biomasse lever op til de styrkede bæredygtighedskrav.
5. 92-gruppen har efterspurgt, at værdien af de direkte tilskud, der gives via støtteordningerne § 45 a og § 45 b til elproduktion på fast biomasse opgøres i NECP'en.

Dansk Skovforening bemærker, at i forbindelse med afsnittet "Fit for 55-pakkens betydning for dansk opfyldelse af 70 pct. målet", at skovene ligeledes hjælper på indfrielsen.

Ministeriets bemærkninger:

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet takker for Dansk Erhvervs opbakning til LULUCF-forordningen. Den tilbageværende manko i LULUCF-forordningen ventes lukket med vedtagelse af yderligere politikker og virkemidler. Danmarks reduktionsforpligtigelser i LULUCF-forordningen kan indfris via nationale reduktionstiltag i LULUCF-sektoren og brug af fleksibilitetsmekanismer i LULUCF-forordningen. Eksempelvis kan mankoen i LULUCF nedbringes ved udtagning af lavbundslande, øget optag fra skove eller en dansk overopfyldelse af byrdefordelingsaftalen. Flexibilitetsmekanismerne i LULUCF-forordningen er bl.a. beskrevet nærmere i Klimaprogram 2023.

Vedr. punkt 1 om stigende import og brug af biomasse til energi, bemærkes at forbruget af træbiomasse skønnes at stige indtil 2026, hvorefter det skønnes at være faldende frem mod 2035. Fra 2022 til 2035 vurderes udledningerne fra træbiomasse til energi at falde med ca. 3,4 mio. ton CO₂e. Det bemærkes desuden, at både EU's og Danmarks nationale klimamål, i udgangspunktet bygger på FN's opgørelsesprincipper, der fastsætter hvordan biomasse skal håndteres opgørelsesmæssigt. Såfremt høsten af biomasse efterlader mindre kulstofpuljer skal dette konteres i det land der høster biomassen. EU-lande er ydermere underlagt en række bæredygtighedskriterier for at sikre, at kulstofpuljerne opretholdes, ligesom at alle EU-lande har ansvar for at leve op til LULUCF-forordningen.

Vedr. punkt 2 om udledninger fra landbrugsjord, hvor der dyrkes enårige planter, bemærkes, at der tages højde for den opbygning af kulstof i jorden, der opstår ved anvendelse af efterafgrøder og ved udbringning af husdyrgødning. Der er altså ikke en generel 'kulstofudpining' af landbrugsjorden.

Vedr. punkt 3 om, at den danske NECP bør redegøre for, at effekten af importeret træ til Danmark for det eksporterende land, bemærkes det, at NECP følger IPCCs 2006 retningslinjer for rapportering.

Vedr. pkt 4. om den nye rapporteringsforpligtelse i artikel 29, stk. 7b, a) som omhandler den indenlandske forsyning af skovbiomasse til energiformål i 2021-2030, bemærkes det, at VE III-direktivets bæredygtighedskriterier endnu ikke er implementeret i overensstemmelse med kriterierne i VE III-direktivets artikel 29.

Vedr. pkt. 5 bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at det på foranledning af de indkomne hørings svar nu er ekspliciteret i afsnit 3.1.2 på side 105, hvor meget støtte der er udbetalt på støtteordningerne § 45 a og § 45 b i perioden 2021-2023.

Fsva. skovenes rolle i indfrielsen af LULUCF-sektorens mål er skrevet tydeligere frem i det omtalte afsnit.

Klimamål og EU-forpligtelser

Dansk industri bemærker, at Danmark skal fastsætte et 2035-mål der flugter med ambitionen om 90 pct. reduktion i EU i 2040 og dansk klimaneutralitet i 2045. Derudover opfordrer DI til at fremskynde dialog om Danmarks globale aftryk, herunder bl.a. drøftelser om et eksportmål.

Forbrugerrådet Tænk har følgende bemærkninger vedrørende klimamål:

1. Det efterspørges, at den nationale klima- og energiplan mere præcist angiver, hvorledes de danske EU-forpligtelser vil blive indfriet.
2. Tænk anbefaler, at der sættes et pejlemærke for det forbrugsbaserede klimaaftryk, og at afrapporteringen gøres mere handlingsanvisende for, hvordan et sådant pejlemærke nås.

92-gruppen har følgende bemærkninger vedrørende klimamål og EU-forpligtelser:

3. Danmarks biomasseforbrug medfører at Danmark har en manko i LULUCF-forpligtelsen i perioden 2026-2029. For at indfri LULUCF-forpligtelsen argumenteres der for, at Danmarks biomasse forbrug skal reduceres.
4. NECP'en omtaler regeringens mål om klimaneutralitet i 2045 fra regeringsgrundlaget. 92-gruppen mener ikke, at det er retvisende, da det vil kræve en revision af klimaloven, at fremrykke målet om klimaneutralitet fra 2050 til 2045.
5. Den danske nationale energi- og klimaplan udgør ikke en plan, som indeholder tilstrækkeligt med tiltag til at nå Danmarks klimamål og forpligtelser.

Vedvarede Energi og 92-gruppen har følgende bemærkninger til muligheden for at inkludere planlagt politik:

- Den endelige NECP skal indeholde tilstrækkeligt med additionelle tiltag, såkaldte 'WAM-scenarier' til at indfri Danmarks klimamål og forpligtelser.

Ministeriets bemærkninger:

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker, at det er fastsat i klimaloven, at klima-, energi- og forsyningsministeren mindst hvert femte år fastsætter en national klimamålsætning med et 10-årigt perspektiv. En ny klimamålsætning må ikke være mindre ambitiøs end den senest fastsatte målsætning. Det næste klimamål der skal fastsættes er for 2035, og det skal fremlægges i 2025. Drøftelserne om det nye mål vil tage afsæt i de allerede eksisterende ambitioner og mål, som regeringen har om hhv. 90 pct. reduktion i EU i 2040 og klimaneutralitet i 2045. Klima-, energi- og forsyningsministeren har desuden indledt dialogen

med erhvervslivet om det internationale perspektiv og klimamål, og ser frem til at fortsætte drøftelserne i efteråret.

Fsva. de danske EU-forpligtigelser, fremgår det bl.a. i NECP'en at konkrete tiltag, som i øjeblikket drøftes i regi af grøn trepart, kan bidrage til indfrielse af de danske drivhusgasforpligtigelser i EU (LULUCF-forordningen og byrdefordelingsaftalen). Grøn trepart tager udgangspunkt i modellerne præsenteret i Ekspertgruppen for en Grøn skattereforms anden delrapport, hvori bl.a. en CO₂e-afgift på landbruget, udtagning af lavbundslande m.m. indgår. Alle ekspertgruppens modeller forventes at indfri de danske drivhusgasforpligtigelser i EU.

Vedr. pkt. 2 takker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet for Forbrugerrådet Tænk's bemærkninger, som vil indgå i det videre arbejde vedrørende Danmarks forbrugsbaserede klimaaftryk. Regeringen vil undersøge konsekvenserne af at opsætte et mål for de forbrugsbaserede udledninger jf. regeringsgrundlaget. Der kan dog være flere udfordringer forbundet med, at vedtage et mål/pejlemærke for klimaaftrykket fra forbrug, hvilket afdækkes yderligere i kommende arbejde.

Vedr. pkt. 3 bemærkes det, at fremskrivningen af Danmarks forbrug af biomasse indgår i Klimastatus og -fremskrivning 2024. Der er således taget højde for det skønnede danske biomasseforbrug i fremskrivningerne af Danmarks skønnede udledninger i LULUCF-sektoren.

Danmarks manko under LULUCF-forordningens forpligtigelse i 2026-29 kan indfris via nationale reduktionstiltag i LULUCF-sektoren (her også andre tiltag end reduceret biomasseforbrug i Danmark) og brug af fleksibilitetsmekanismer. Flexibilitetsmekanismerne er nærmere beskrevet i fx Klimaprogram 2023.

Den tilbageværende manko i LULUCF-forordningen ventes lukket med vedtagelse af yderligere politikker og virkemidler. Fsva. de danske EU-forpligtigelser, fremgår det bl.a. i NECP'en at konkrete tiltag, som i øjeblikket drøftes i regi af grøn trepart, kan bidrage til indfrielse af de danske drivhusgasforpligtigelser i EU (LULUCF-forordningen og byrdefordelingsaftalen). Grøn trepart tager udgangspunkt i modellerne præsenteret i Ekspertgruppen for en Grøn skattereforms anden delrapport, hvori bl.a. mere skov, en CO₂e-afgift på landbruget, udtagning af lavbundslande m.m. indgår. Alle ekspertgruppens modeller forventes at indfri de danske drivhusgasforpligtigelser i EU.

Vedr. pkt. 4. bemærkes det, at det ikke kræver en revision af klimaloven for regeringen at fastsætte et mål, som fremrykker målet om klimaneutralitet fra 2050 til 2045. Når det fremgår af regeringsgrundlaget har regeringen fremrykket sit mål om klimaneutralitet fra 2050 til 2045.

Vedr. pkt. 5 bemærker ministeriet, at den danske nationale energi- og klimaplan baserer sig på et såkaldt 'frozen-policy-scenarie', dvs. at der medtages fremskrivninger for politikker og foranstaltninger, som er vedtaget når planen indleveres til Europa Kommissionen senest d. 30. juni 2024. Rapporten er således baseret på Klimastatus- og fremskrivning 2024 (KF24), og er udarbejdet på grundlag af eksisterende politikker og foranstaltninger vedtaget før 1. januar 2024. På den baggrund er KF24 en såkaldt WEM-fremskrivning ("WEM": With Existing Measures"). Der tages imidlertid højde for den partielt skønnede reduktionseffekt af initiativer, som er vedtaget efter d. 1. januar 2024. Det gælder fx diesel- og vejafgiften i Aftale om deludmøntning af Grøn Fond fra april 2024.

Det beskrives yderligere i planen, og i regeringsgrundlaget, at regeringen vil træffe de fornødne beslutninger, der vil bringe Danmark i mål med indfrielsen af de nationale mål. Den tilbageværende manko ventes lukket med vedtagelse af yderligere politikker og virkemidler. Danmarks tilbageværende manko

under hhv. byrdefordelingsaftalen og LULUCF-forordningen ventes ligeledes lukket ved vedtagelse af yderligere politikker og virkemidler. Her kan nævnes, at regeringen med regeringsgrundlaget 'Ansvar for Danmark' har forpligtet sig på at fremlægge et forslag til klimaafgift på landbruget.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker om muligheden for at inkludere 'additionelle' tiltag, at forvaltningsforordningens bilag 1 giver mulighed for, at medlemslandene i afsnit 5 i rapporten kan inkludere en vurdering af en udvikling med virkemidler, der forventes vedtaget efter afleveringen af energi- og klimaplanen. Disse virkemidler er snævert defineret som nogle, der er 'under diskussion og har en realistisk chance for at blive vedtaget' efter rapportens aflevering. Det er således Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets vurdering, på baggrund af denne paragraf, at medlemslandene ikke skal medtage scenarier med hypotetiske udviklinger, under antagelse af vedtagelse af forskellige virkemidler. Det skal alene give medlemslandene mulighed for at redegøre for mulige konsekvenser af tiltag, der har en realistisk mulighed for vedtagelse, men blot endnu er ikke formelt vedtaget ved afleveringen af rapporten.

Det bemærkes desuden, at ministeriet efter dialog med bl.a. 92-gruppen har inkluderet regeringens arbejdsprogram fra Klimaprogram 2023 i kapitel 5. Arbejdsprogrammet indeholder byggestenene til at indfri klimamålene. Arbejdsprogrammet indeholder ikke konkrete initiativer, som kan kategoriseres som "planlagte politikker og tiltag" som defineret i forvaltningsforordningen, jf. ovenfor. Det skal ses i lyset af, at selv om der fx er truffet beslutning om at der skal være en klimaafgift på landbruget, er der ikke valgt en konkret model endnu. Det betyder, at det ikke er muligt at skønne over effekterne af en klimaafgift på landbruget. Der er derfor ikke foretaget nogen analyse af virkningerne af planlagte politikker i form af egentlige fremskrivninger med yderligere tiltag defineret i forvaltningsforordningen som en såkaldt "With Additional Measures" (WAM)-fremskrivning.

Inddragelse, samarbejde og øvrige bemærkninger

Vedvarede Energi og 92-gruppen har følgende bemærkninger til inddragelsesprocessen i forbindelse med udarbejdelsen af planen:

1. Der efterspørges en øget grad af inddragelse. Herunder henviser 92-gruppen til artikel 10 i forvaltningsforordningen og Kommissionens anbefaling om at uddybe inddragelsen af offentligheden i udarbejdelsen af planen.
2. 92-gruppen efterspørger endvidere etablering af 'multilevel'-dialog med henvisning til forvaltningsforordningens artikel 11.

KL opfordrer til øget samarbejde med kommunerne i planlægningen af Danmarks energi- og klimapolitik. Herunder henvises der bl.a. til Danmark som medunderskriver på "Coalition for High Ambition Partnerships for Climate Action" (CHAMP), og artikel 11 om 'multilevel'-dialog i forvaltningsforordningen. Det beskrives yderligere, at KL har indgået i en klimaalliance med en række aktører, og at alliancen i maj 2024 har inviteret hhv. klima-, energi- og forsyningsministeren samt miljøministeren til et samarbejde med alliancens parter.

Ministeriets bemærkninger:

Vedr. pkt. 1 bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at forvaltningsforordningens artikel 10 udgør rammerne for den offentlige høring af den nationale energi- og klimaplan. Af artiklen fremgår: 'Uden at dette berører andre EU-retlige krav, skal hver medlemsstat sørge for, at offentligheden tidligt får reel lejlighed til at deltage i udarbejdelsen af udkastet til integreret national energi- og klimaplan, for så vidt angår planerne for perioden 2021-2030 i udarbejdelsen af den endelige plan i god tid før vedtagelse heraf...'. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet har på den baggrund sendt både udkastet til ajourføringen

af den nationale energi- og klimaplan i høring fra den 16. maj 2023 til og med 6. juni 2023 og den endelige ajourføring af den nationale energi- og klimaplan i høring fra d. 21. maj 2024 til og med d. 18. juni 2024.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker, at 92-gruppen afgav lignende høringssvar ifm. høringen af udkastet til rapporten, hvortil ministeriet skrev i høringsnotatet af 28. juni 2023, at ministeriet på den baggrund ville tage bemærkningerne til efterretning og i forbindelse med høringen af den endelige ajourførte rapport, i foråret 2024, ville efterstræbe en længere høringsperiode. Høringsperioden af den endelige rapport er således blevet udvidet til at omfatte fire uger. Derudover har ministeriet holdt møde om rapporten med de interessenter, som afgav høringssvar til udkastet til rapporten i januar 2024 ligesom der blev afholdt teknisk gennemgang af rapporten ifm. høringen d. 2. juni 2024. Ministeriet har desuden opfordret til og stået til rådighed for bilaterale møder om rapporten med interessenter. Ministeriet har imidlertid ikke modtaget nogen henvendelser med ønsker herom.

Hvad angår Kommissionens anbefaling vedr. inddragelse af offentligheden bemærkes det, at det blevet uddybet i rapporten, at offentligheden ikke kun inddrages i forbindelse med høringen af rapporten, men at lovgivning forbundet med de eksisterende politikker og foranstaltninger, som indgår rapporten, har været i offentlig høring inden lovforslagene er blevet fremsat i Folketinget og endeligt vedtaget.

Vedr. pkt. 2 om "multilevel"-dialog bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at det fremgår det af forvaltningsforordningens artikel 11: 'Hver medlemsstat etablerer en klima- og energidialog på flere niveauer i henhold til de nationale regler, hvor lokale myndigheder, civilsamfundsorganisationer, erhvervslivet, investorer og andre relevante interessenter samt offentligheden aktivt kan involvere sig og drøfte de forskellige scenarier, der opstilles for energi- og klimapolitikken, herunder på lang sigt, og gennemgå opnåede fremskridt, medmindre de allerede råder over en struktur, der opfylder dette formål. Integrerede nationale energi- og klimaplaner kan drøftes inden for rammerne af en sådan dialog.'. Ministeriet bemærker på den baggrund, at Danmarks klima- og energipolitik er udformet i dialog med alle relevante aktører. Der er nedsat formelle fora såsom Grønt Erhvervsforum, Klimapartnerskaberne, Borgertinget og Ungeklimarådet. Derudover sendes lovforslag i høring, inden de fremsættes i Folketinget og endeligt vedtages. Ministeriet indgår gerne i en dialog om, hvordan vi kan styrke dette arbejde.

Hvad angår KL's opfordring til øget samarbejde med kommunerne i planlægningen af Danmarks energi- og klimapolitik hilser Klima-, energi- og Forsyningsministeriet alle nye politiske tiltag velkommen, og indgår gerne i en yderligere dialog herom.

Øvrige tværgående bemærkninger

Dansk Industri bakker op om regeringens ønske om at fastholde opmærksomheden på et godt nordisk energisamarbejde, et 90-pct. EU-klimamål i 2040 og om styrkelsen og udvidelsen af EU's kvotehandelssystem. I forlængelse heraf, opfordres der til at der sikres en god implementering af ETS2.

Dansk Erhverv bemærker, at biosolutions har potentiale til at accelerere den grønne omstilling i en række sektorer. Der opfordres derfor til at regeringen samler og accelerer indsatsen gennem en national strategi for biosolutions.

NOAH har bemærkninger scenarier for klimaneutralitet, som oplistes i analysen foretaget af Nordisk Energiforskning *Nordic Clean Energy Scenarios – Solutions for Carbon Neutrality*

Vedvarende Energi har følgende tværgående bemærkninger

1. Foruden de nævnte muligheder for hurtige emissionsreduktioner fsva. byrdefordelingsaftalen, også er mulighed for hurtigere reduktioner ved hurtigere udfasning af gas til opvarmning, som bør nævnes.
2. Hvorfor har puljen til offentlige bygninger (3-BU-15) ingen klimaeffekt?
3. Hvorfor medregnes klimaeffekt ikke af klima-optimeret byplanlægning med reduktion af transport, tiltag 4-TR-07?
4. Hvorfor medregnes klimaeffekt ikke af grønne renoveringer af almene boliger, tiltag 5-HO-07?

Forbrugerrådet Tænk opfordrer til, at bredden i den grønne omstilling afspejles i fremtidige rapporter, og at der ikke kun gives en detaljeret status for den grønne omstilling af energisektoren.

KL deler statens synspunkt om, at forbrugere og kommuner skal have nem adgang til deres forbrugsdata. KL understreger vigtigheden af, at slutbrugere formelt skal eje deres forbrugsdata, og anbefaler, at forsyningsselskaber forpligtes til at levere disse data. Der skal etableres en national løsning, der sikrer nem adgang til forbrugsdata, samt klare processer og retningslinjer for denne adgang. Disse initiativer bør indgå i regeringens forsyningsdigitaliseringsprogram (FDP)

92-gruppen har følgende tværgående bemærkninger:

3. Der bør ikke skelnes mellem direkte og indirekte fossile subsidier med henvisning til de beregninger, som indgår i den årlige skatteøkonomiske redegørelse.
4. 92-gruppen efterspørger en kvantificering af CO2-reduktioner som følger af de initiativer, som modtager EU-støtte.

Ministeriets bemærkninger:

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet takker for DI's støtte til et 2040-mål på 90 pct. og er enig i, at Danmark skal arbejde for en god implementering af ETS2 samt såvel som et ETS for EU's landbrugssektor. Derudover er ministeriet enig i, at 2040-målet og virkemidler skal bidrage til understøttelse af virksomheders grønne omstilling og konkurrenceevne.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker, at analysen "Nordic Clean Energy Scenarios – Solutions for Carbon Neutrality" er udarbejdet af Nordisk Energiforskning, der forholder sig til alle de nordiske lande

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet tager Dansk Erhvervs hørings svar om en national strategi for biosolutions til efterretning.

Vedr. pkt. 1 bemærkes det, at landbrug og transport skønnes at være forbundet med de største udledninger, hvorfor disse to sektorer er fremhævet i teksten.

Vedr. pkt. 2 bemærkes det, at der forventeligt er en positiv klimaeffekt af puljen til offentlige bygninger, som indgår i Klimastatus- og fremskrivning 2024.

Vedr. pkt. 3, bemærkes det, at klimaeffekten af klimaoptimeret byplanlægning med reduktion af transport indgår i Klimastatus- og fremskrivning 2024.

Vedr. pkt. 4 bemærkes det, at klimaeffekten af grønne renoveringer af almene boliger indgår i Klimastatus- og fremskrivning 2024

Vedrørende Forbrugerrådet Tænks høringssvar til udarbejdelsen af planen bemærker Klima, Energi- og Forsyningsministeriet, at rammerne for udformningen af de nationale energi- og klimaplaner følger af forskrifter i forvaltningsforordningens bilag 1, og er bygget op omkring Energiunionens fem dimensioner, hhv. forsynings sikkerhed, indre energimarked, energieffektivitet, reduktioner af drivhusgasudledninger og forskning. Derudover er den danske nationale energi- og klimaplan struktureret efter de vejledninger, som Kommissionen har sendt til medlemsstaterne.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker, at KL's forslag er inden for mandatet i forsyningsdigitaliseringsprogrammet, hvor KL og øvrige relevante aktører er inviteret ind i partnerskabet om forsyningsdigitaliseringsprogrammet, og skal herigennem rådgive det konkrete arbejde med at etablere rammevilkår og regulering for forsynings selskabernes arbejde med at indsamle, opbevare, anvende og distribuere data samt konkrete initiativer i el- og varmesektoren om bedre data og dataadgang.

Vedr. pkt. 3 henvises der til Skatteministeriet.

Vedr. pkt. 4 tager Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet 92-gruppens høringssvar til efterretning og bemærker, at initiativer, som modtager EU-støtte og bidrager til CO₂-reduktioner, indgår i Klimastatus- og fremskrivning 2024.

2. Høring af udkast til NECP

Udkast til ajourføring af Danmarks nationale energi- og klimaplan blev sendt i offentlig høring den 16. maj 2023 med frist for afgivelse af høringssvar den 6. juni 2023. Rapporten har været i høring på hørringsportalen, via EU's specialudvalg og på energistyrelsen.dk.

Der er modtaget i alt 12 høringssvar i høringsperioden.

Følgende 12 høringssvar har fremsendt bemærkninger til NECP'en:

- Biogas Danmark
- Danmarks Almene Boliger
- Dansk Affaldsforening
- Dansk Erhverv
- Danmarks Jægerforbund
- Danske Rederier
- Dansk Skovforening
- DANVA
- Forbrugerrådet Tænk
- Stiesdal Skyclean
- SYNERGI
- 92-gruppen

Elnettet

Forbrugerrådet Tænk kommer med en række forslag på el-området, der vedrører: forbrugerbeskyttelse og - oplysning, priser og prissammenligning, standardisering af betegnelser, retningslinjer for markedsføring, drift af elselskaber, oplysning og klimaadfærd, energifattigdom, konkurrencesituation på elmarkedet og

tidsdifferentierede tariffer.

Dansk Erhverv kommer med en række bemærkninger til reform af det indre energimarked, herunder til hastighed, analysearbejde, konkurrencesituation, tariffer, fleksibilitet mv.

DANVA foreslår en dialog mellem Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet og vandforsynings- og spildevandsselskaber mhp. at justere incitamentet i vandsektoren til at bidrage til balancering af elnettet.

Ministeriets bemærkninger:

Klima-, energi- og Forsyningsministeren hilser alle forslag til nye politiske tiltag velkommen, og indgår gerne i en yderligere dialog herom.

Affald og varme

Dansk Erhverv bemærker, at der er potentiale i fjernvarme for effektivisering i fjernvarmesektoren, og opfordrer regeringen til at realisere potentialet.

Dansk Skovforening beder regeringen m.fl. overveje anvendelsen af dansk flis-biomasse i fjernvarmen, og hvorvidt flis-fyrede fjernvarmeværker bør udfases. Desuden bemærker foreningen, at der konsekvent skelnes mellem importeret biomasse og dansk biomasse både i grafer og tekst i rapporten. Foreningen ønsker at kunne udlede af klima- og energiplanen, hvordan balancen mellem de to former for biomasse udvikler sig som følge af den førte energipolitik – ligesom, at det er vigtigt at være bevist om, at vi har en indenlandsk træ-ressource, der kan understøtte vores strategiske autonomi på energiområdet.

Biogas Danmark anfører, at Anvendelse af biomasse til varmeproduktion er fritaget for energi- og CO₂-afgifter "med undtagelse af biogas, som i stedet modtager direkte støtte, der overstiger afgiften.". Biogas, der leveres direkte fra biogasanlæg til for eksempel et kraftvarmeværk er også fritaget for afgifter. Det er når den opgraderede biogas leveres via gasnettet, der pålægges samme afgifter som naturgas. Det er ligeledes vigtigt at præcisere, at der ikke er støtte til anvendelse af biogas til varmeproduktion.

Stiesdal Skyclean efterspørger fokus på muligheder for at øge biomasseforsyningen som foreslået af Det Nationale Bioøkonomipanel.

Dansk Affaldsforening har følgende tekstnære bemærkninger til rapporten:

- 1) Der spørges til affaldsforbrændingens rolle, som jo leverer ca. 25% af den danske fjernvarme.
- 2) Der spørges til, hvorfor affald kun udgør en lille andel af VE til fjernvarme, jf. figur.
- 3) Det bemærkes, at "der ikke (er) gennemført særskilte vurderinger af effekterne på udledningerne fra virksomheder omfattet af EU ETS". Dertil påpeges, at affaldsforbrændingsanlæg er omfattet af ETS, og der spørges til, hvorfor reduktionen på 0,6 mio. ton CO₂ i 2030 grundet konkurrenceudsættelse ikke er nævnt.

Ministeriets bemærkninger:

Klima-, energi- og Forsyningsministeren hilser alle forslag til nye politiske tiltag velkommen, og indgår gerne i en yderligere dialog herom.

Fsva. NEKST bemærkes det, at NEKST skal understøtte den grønne omstilling, og sikre grundig implementering af de politisk vedtagne tiltag, der bl.a. skal gøre Danmark uafhængig af fossile brændsler. De to første arbejdsplaner "Farvel til gas i danske hjem" og "Mere sol og vind på land" er igangsat og skal kortlægge udfordringer og løbende komme med bud på løsninger, der kan nedbryde de barrierer, der i

dag spænder ben for udrulning af grønne varmeløsninger, og for at vind- og solenergi kan opføres hurtigere. Det bemærkes, at regeringsudvalget for grøn omstilling (GU) følger arbejdet i NEKST, og kan løbende stille NEKST nye grønne opgaver. NEKST handler operationelt og kan igangsætte løsninger på de akutte grønne udfordringer, som kan løses med det samme. Det betyder, at der løbende kan handles hurtigt. Såfremt indsatserne har økonomiske eller juridiske konsekvenser, vil disse blive forelagt for regeringen.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet er enig i, at det er vigtigt at skelne mellem importeret biomasse og dansk biomasse. Derfor fremgår fordelingen mellem importeret biomasse og dansk biomasse af figur 3 og 4 i rapporten. Teksten i afsnit 2.1.2 Vedvarende energi (del i og iv) redegør ligeledes for fordelingen mellem importeret biomasse og dansk biomasse. I de afsnit der omhandler de danske bæredygtighedskrav eller støtte til biomasse skelnes der ikke mellem importeret biomasse og dansk biomasse, da det udvikler sig som følge af den førte energipolitik – ligesom, at det er vigtigt at være bevidst om, at vi har en indenlandsk træ-ressource, der kan understøtte vores strategiske autonomi på energiområdet. lovgivningen er ens for importeret bio- masse og dansk biomasse.

Angående metanafgift er det korrekt, at biogas anvendt i varmeanlæg ikke betaler metanafgift ved brug som brændsel i kedelanlæg jf. Skats vejledning om biogas (E.A.4.4.11.3.2). Derfor udgår bisætningen i afsnit 2.1.2: 'med undtagelse af biogas, som i stedet modtager direkte støtte, der overstiger afgiften.'

Det Nationale Bioøkonomipanel's anbefalinger er omtalt i afsnit 3.1.2 (vii). Det er korrekt at disse anbefalinger også omhandler mulighederne for at øge den danske biomasseforsyning. Derfor er der lavet denne tilføjelse til bisætningen i dette afsnit: "samt muligheder for at øge

biomasseforsyningen i Danmark."

Fsva. bemærkningerne fra Danske Affaldsforening. Første punkt om affaldsforbrændingens rolle i fjernvarme er svær at finde, så bemærker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at høringssvaret har givet anledning til justering af Danmarks Nationale Klima- og Energiplan, så affald eksplicit fremgår som en energikilde til fjernvarme.

Andet punkt om at biogent affald udgør en forsvindende lille andel af VE til fjernvarme i Figur 8. Hertil takker Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet Dansk Affaldsforening for deres hørings svar, der har gjort ministeriet opmærksom på en fejl i figur 8 og tabel 7. Ministeriet har rettet fejlene.

Tredje punkt vedrørende ETS og konkurrenceudsættelse i forbrændingssektoren. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bemærker, at der ikke gennemføres særskilte vurderinger af effekterne på udledninger fra virksomheder omfattet af EU ETS. Hørings svaret giver ikke anledning til justering.

Biogas

Biogas Danmark fremhæver, at det er muligt at nå målet om 100 pct. grøn gas allerede i 2027 ved fremrykning af de politisk besluttede udbud. Desuden har foreningen en række tekstone bemærkninger til metanafgift for biogas til varme, bidrag til forsyningssikkerhed og termerne 'biometan' og 'gassystem'.

Dansk Skovforening bemærker ift. biogas, at Klima og Energiplanen kunne bidrage til gennemsigtighed på biogasområdet ved at oplyse om fordeling af biogas, der hidrører fra hhv. animalsk produktion og biomasseaffald.

Ministeriets bemærkninger:

I Klimaaf tale om grøn strøm og varme 2022 er det besluttet at fremrykke andet udbud fra 2026 til 2025. Det er samtidig aftalt at begrænse produktionen af støttet biogas, såfremt den indenlandske produktion overstiger forbruget. Klima-, Energi-, og Forsyningsministeriet takker Biogas Danmark for tekstnære bemærkninger.

Fs va. fordeling af biogas, der hidrører fra hhv. animalsk produktion og biomasseaffald, henviser Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet til Energistyrelsens hjemmeside, hvor man kan finde detaljeret statistik over biomasser anvendt i biogasproduktion.

Biogas Danmark har afgivet en række specifikke bemærkninger, hvoraf flere har givet anledning til konkrete justeringer, bl.a. ift. metanavgift for biogas til varme, bidrag til forsyningssikkerhed og termerne 'biometan' og 'gassystem'. Andre specifikke bemærkninger har ikke givet anledning til justeringer, herunder ift. figur 12 og figur 35, hvor yderligere detaljering ikke vurderes nødvendig.

Vedvarende energi

Dansk Erhverv kommer med en række forslag for VE-udbygning på land, herunder et årligt mål for VE-udbygning, grøn behandlingsgaranti, rammevilkår for investeringer i elnettet og tarifmodeller.

Dansk Skovforening bemærker, at en ambition om en firedobling af VE på land, er et af mange politiske ønsker med arealkrav og at en sammenhængende klimaplan bør adressere areal-udfordringen.

Danske Almene Boliger bemærker, at de er uenige i, at der ikke er regulatoriske barrierer for etableringen af VE-fællesskaber.

Ministeriets bemærkninger:

Klima-, energi- og Forsyningsministeren hilser alle forslag nye politiske tiltag velkommen, og indgår gerne i en yderligere dialog herom.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeren er opmærksom på, at der er mange interesser på spil, når det kommer til prioritering af arealer til vedvarende energi, og at disse skal spille sammen med øvrige målsætninger om arealanvendelse i Danmark. Der er løbende fokus på at sikre de forskellige interesser og hensyn til natur, biodiversitet, skovrejsning mv. i arbejdet med sikre arealer til en firedobling af landbaseret VE frem mod 2030.

Vedrørende regulatoriske barrierer for VE-fællesskaber henviser Danske Almene Boliger (BL) til tidligere afgivne høringsvar afgivet i forbindelse med lovforslag L37, Forslag til lov om ændring af lov om elforsyning og lov om afgift af elektricitet, samt bekendtgørelser udstedt med hjemmel indført med L 37.

BL har i de tidligere høringsvar bemærket, at de bl.a. anser netselskabernes eneretsbevilling, pålæggelse af tariffer og afgifter ved transport af el, krav om distribution via det kollektive net og manglende mulighed for at etablere interne elektricitetsforbindelser imellem bygninger i en boligorganisation som barrierer.

Energistyrelsen bemærker indledningsvis, at ingen af de tidligere angivne barrierer forhindrer oprettelse af VE-fællesskaber eller deling i et VE-fællesskab.

Energistyrelsen bemærker, at elforsyningslovens hovedregel er, at transport af elektricitet skal ske via det kollektive elforsyningsnet.

Energistyrelsen bemærker, at der ved tale om flere elforbrugere, som fx beboere i en boligforening, vil den transport af elektricitet, der sker til beboerne på tværs af boligforeningens bygninger, være det samme som "distribution" af elektricitet efter elmarkedsdirektivets regler (jf. artikel 2, nr. 28). Energistyrelsen bemærker desuden, at distribution er en aktivitet, der kræver bevilling, uanset hvilken betegnelse man giver de elforbin- delse, der anvendes til transporten.

Specifikt for boligforeninger kan Energistyrelsen oplyse, at det er Energistyrelsens opfattelse, at der ikke er noget til hinder for, at boligfællesskaber, som almene boliger, andelsboliger og bofællesskaber, kan indgå i borgerenergifællesskaber og opstille og dele energi via det kollektive elnet, på lige fod med andre aktører.

Det er derfor fortsat Energistyrelsens opfattelse, at der ikke er nogle regulatoriske barrierer for at etablere VE-fællesskaber og at den eksisterende regulering, som begrænser VE-fællesskabers mulighed for at drive distribution, er hensigtsmæssig at opretholde. Det bemærkes desuden, der med lokal kollektiv tarifiering lov- givningsmæssigt er muliggjort en tarifiering af deltagerne i en sammenslutning af netbrugere på deres indivi- duelle aftagenumre eller en samlet fælles tarifafregning af en sammenslutning af netbrugere. En fælles tarif- afregning af sammenslutningen af netbrugere kan således indebære, at tarifgrundlag kan afregnes samlet i ét nyt målepunkt oprettet til formålet.

I forhold til BL's bemærkning angående simple regelsæt for VE-fællesskaber, bemærker Energistyrelsen først og fremmest, at Forsyningstilsynets tilsynspligt kun er et af flere tiltag gennemført for at sikre, at VE-fælles- skaber er underlagt simple regelsæt.

BL henviser til Forsyningstilsynets afgørelse sagsnr. 21/01123 hvor Forsyningstilsynet finder, at de ikke har kompetence til at rejse en tilsynssag. Hertil bemærker Energistyrelsen, at Forsyningstilsynet er forpligtet til at identificere og overvåge fjernelsen af uberettigede hindringer og restriktioner i reguleringen for udviklingen af VE-fællesskaber og borgerenergifællesskaber, jf. bekendtgørelsens § 181. Resultaterne af overvågningen vil kunne indgå som grundlag for regelændringer.

Transport

Dansk Erhverv foreslår at igangsætte tiltag, der får nulemissionslastbiler ned i pris. Eksempelvis gennem midlertidig og målrettet støtte til indkøb.

Biogas Danmark bemærker, at de ønsker øget fokus på biogas lastbiler som løsning til grøn omstilling af transportsektoren.

Danske Rederier (DR) opfordrer til, at international klimahandling, herunder dansk indsats i FN's skibsfarts- organisation (IMO), fremgår af NECP'en. DR opfordrer således til at skibsfartens globale udledninger, bran- chens egne målsætninger i regi af Klima-partnerskabet for Det Blå Danmark samt regulering i regi af IMO bør fremgå af afsnit 2.2 (iii). Desuden opfordres regeringen til, at fastsætte et mål for udbygning af infrastruktur til brug for alternative brændstoffer til bl.a. skibe, for at understøtte investeringer fra både aftagere og pro- ducenter af brændstoffer.

Ministeriets bemærkninger:

Klima-, energi- og Forsyningsministeren hilser alle forslag til nye politiske tiltag velkommen, og indgår gerne i en yderligere dialog herom.

Det fremgår af regeringsgrundlaget, at regeringen vil sætte yderligere handling bag fremme af nulemissionslastbiler med afsæt i puljen til drivmiddelinfrastruktur til tung vejtransport fra

Infrastrukturforliget i 2021. Det skal f.eks. fremme omlægning af flåder og opsætning af ladestandere. Samtidig ønsker regeringen at øge tempoet i omstillingen af den tunge transport samt søfart og luftfart bl.a. ved at fremme elektrificering og grønne brændstoffer. Hertil bemærkes det, at det nugældende teknologineutrale CO2-fortrængningskravet giver incitament til anvendelse af VE-brændstoffer med en høj vugge-til-grav-reduktionseffekt såsom biogas. CO2-fortrængningskravet hæves gradvis frem mod 2030.

Det bemærkes i relation til FNs skibsfartsorganisation, at de nationale energi- og klimaplaner skal kortlægge, hvordan EU's medlemsstater har i sinde at nå EU's energi og klimamål for 2030. Bemærkningerne fsva. dansk klimadiplomati og arbejde i IMO giver således ikke anledning til ændringer i udkastet til Danmarks nationale energi- og klimaplan.

Carbon Capture Storage

Stiesdal Skyclean bemærker, at at pyrolyse ikke er at betragte som en biologisk proces, men en teknisk/industriel proces. Desuden bemærkes det, at den omtalte lagringskapacitet for CO2-lagring ikke adresserer muligheden for at lagre i kulstof på landbrugsarealer gennem tilførsel af biokul fra pyrolyse. Endelig bemærkes, at NEKST bør have fokus på pyrolyse og udbringning af biokul på landbrugsjord.

Ministeriets bemærkninger:

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet er enig i, at pyrolyse og fremstilling af biokul i industriel skala er at betragte som en teknisk/industriel proces. Ministeriet ser dog ikke behov for at tilpasse Danmarks nationale energi- og klimaplan i denne henseende, idet formålet med planen ikke er at lave en karakterisering af forskellige teknologier, herunder pyrolyse.

Fsva. lagringskapaciteten har ministeriet tilpasset rapporten, så muligheden for kulstoflagringen i landbruget gennem biokul i højere grad fremgår.

Fsva. inklusion i NEKST bemærkes, at regeringen vil præsentere en strategi for bl.a. pyrolyse.

Energieffektivisering

Synergi bemærker, at Danmark ikke har udarbejdet fyldestgørende rapportering for dimensionen energieffektivitet. SYNERGI påpeger, at udkastet bør redegøre for EU's fælles energieffektivitetsmål (2.2 (i),1), opfyldelse af energispareforpligtelsen (2.2.(i),2), det samlede etageareal i det offentlige, som skal renoveres (2.2. (i), 4) samt fastsættelse af vejledende delmål for reduktion af det faktiske nettovarmeforbrug per m² i 2040 og 2050 (2.2. (ii)). SYNERGI pointerer, at der i udkastet til NECP'en henvises til, at der er

opnået enighed om det omarbejdede EED, men at der bør redegøres for ovenstående i medfør af det gældende EED.

Dansk Erhverv foreslår, at omlægge tilskudspuljen til energieffektiviseringer i erhvervsvirksomheder (erhvervspuljen) til et elektrificerings og energieffektiviseringsfradrag til virksomheder samt at omlægge Bygningspuljen mv. til et elektrificerings og energieffektiviseringsfradrag til husholdninger. Derudover bemærker Dansk Erhverv, at fremme af elektrificering og effektiv anvendelse af energien bør være et centralt formål med midlerne afsat til omstillingsstøtte til virksomheder, der har vanskeligt ved at omstille sig i Grøn skattereform for industri mv. Til sidst understreger Dansk Erhverv, at barrierer for udnyttelse af overskudsvarme bør være en central opgave for arbejdet i NEKST.

Ministeriets bemærkninger:

Regeringen vil sikre et stærkt fokus på energieffektivisering af både private hjem, virksomheder og i offentlige bygninger. Regeringen vil, når det omarbejdede direktiv er trådt i kraft, vurdere indsatsen samlet, og Danmark forventer derfor at kunne rapportere om indsatsen i den endelige ajourføring af NECP'en i juni 2024.

Klima-, energi- og Forsyningsministeren hilser alle forslag til nye politiske tiltag velkommen, og indgår gerne i en yderligere dialog herom.

Fsva. omlægning af tilskudsmidler til et generelt fradrag vil dette umiddelbart indebære, at fradraget vil være relativt lille, da det spredes ud på flere projekter. Dertil vil det ikke kunne sikres, at de energieffektiviseringsprojekter, der modtager fradrag, er additionelle. Et generelt fradrag vil være forbundet med færre administrative omkostninger for tilskudsansøgere. Fsva. erhvervspuljen har puljen gennemgået en større optimering gældende fra 2023, hvilket har resulteret i en stigning i efterspørgslen efter tilskudsmidlerne. Det bemærkes i den forbindelse, at erhvervspuljen i højere grad end ved det foreslåede fradrag er teknologineutral, da der også gives tilskud til investeringer i CO₂-reduktioner, der ikke indebærer elektrificering og energieffektiviseringer.

Fsva. midler i Grøn skattereform for industri mv. afsat til omstillingsstøtte til de virksomheder, der har sværest ved at omstille sig, noteres Dansk Erhvervs bemærkning. Der er endnu ikke taget stilling til den konkrete udmåling af omstillingsstøtten, og der vil blive taget stilling herom på baggrund af et oplæg fra regeringen.

Fsva. udnyttelse af overskudsvarme ses der i forbindelse med NEKST-arbejdssporet "Farvel til gas i danske hjem" på en effektiv udrulning af fjernvarme og andre grønne varmeløsninger.

Skov, landbrug og natur

Dansk Skovforening kommenterer på 'Fit for 55'-forhandlinger. De er uenige i, at man på EU-plan bør etablere en fælles landsektorsøjle, som omfatter udledninger og optag fra Landbrug- og LULUCF-sektoren. DS udtrykker bekymring for, at en kombineret sektor "lægger op til off-settning af fødevarerproduktionens klimabelastning.

Danmarks Jægerforbund bemærker, at Planlægningen i marine områder bør være baseret på en økosystem-baseret tilgang, hvilke den vedtaget havplan desværre ikke er. Det er fortsat vigtigt at opdatere den faglig viden om sammenspillet mellem natur- og klimahensyn, særligt

målrettet det faglige grundlag som miljøkonsekvensvurderinger for energianlæg udarbejdes på. Den opdatering bør altid foregå i samarbejde med forskningsinstitutioner, og bør prioriteres økonomiske højere i det politiske arbejde end det er tilfældet i dag.

Ministeriets bemærkninger:

Klima-, Energi- og Forsyningsministeren takker for Dansk Skovforenings bemærkninger vedrørende de afsluttede forhandlinger om revision af LULUCF-forordningen. Det fremgår af den reviderede lovtæst, at Kommissionen skal forelægge en rapport for Europa-Parlamentet og Rådet i 2024 om anvendelsen af LULUCF-forordningen. Som del af denne rapport ventes Kommissionen at beskrive reguleringsmæssige valgmuligheder for perioden efter 2030, og Kommissionen kan efterfølgende forelægge lovgivningsmæssige forslag. På baggrund af Kommissionens analyser vil regeringen tage stilling til valgmulighederne for perioden efter 2030.

Hvad angår arealudfordringen, er regeringen opmærksom på dette. Det fremgår bl.a. i regeringsgrundlaget, at en kommende Biodiversitetsstrategi og et partnerskab for en visionsplan for dansk landbrug skal forholde sig til de forskelligartede arealhensyn, som Dansk Skovforening påpeger.

Aftalen om Danmarks havplan blev indgået d. 7. juni med alle folketingets partier. Aftalekredsen er enige om, at Danmarks havplan skal være økosystembaseret, og aftalen tager afsæt i internationale principper og er derfor økosystembaseret ifølge direktivkravene herom økosystembaseret. Aftalepartierne er i den forbindelse enige om, at det undersøges, hvordan ny og eksisterende viden og data kan inddrages, mhp. at understøtte og styrke den fremtidige økosystembaserede planlægning på havet og samtidig udvikle et mere bæredygtigt fiskeri.

Inddragelse

Forbrugerrådet Tænk, Biogas Danmark, Synergi og 92-gruppen efterspørger en øget grad af inddragelse. Her- under henviser Synergi og 92-gruppen til Artikel 10 i forvaltningsforordningen, der danner grundlaget for de nationale energi- og klimaplaner.

92-gruppen efterspørger endvidere etablering af 'multilevel'-dialog med henvisning til forvaltningsforordningens artikel 11.

92-gruppen bemærkninger til indholdet af rapporten, at udkastet til opdateret dansk NECP er ikke opdateret og udgør ingen ambitionsøgning, at en øget ambition i NECP-planerne er en del af at overholde Parisaf- talen, klimaindsats fra EU siden 2019 kræver, at nationale 2030-mål skærpes og at Udkastet til dansk NECP skal indeholde scenarier med additionelle indsatser, jf. WAM 1-6.

Ministeriets bemærkninger:

Forvaltningsforordningen artikel 10 danner rammerne for den offentlige høring af den nationale energi- og klimaplan. Af artiklen fremgår: 'Uden at dette berører andre EU-retlige krav, skal hver medlemsstat sørge for, at offentligheden tidligt får reel lejlighed til at deltage i udarbejdelsen af udkastet til integreret national energi- og klimaplan, for så vidt angår planerne for perioden 2021-2030 i udarbejdelsen af den endelige plan i god tid før vedtagelse heraf...'.
'

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet har på den baggrund sendt udkastet til ajourføringen af den nationale energi- og klimaplan i høring fra den 16. maj 2023 til og med 6. juni 2023. ministeriet tager bemærkningerne angående inddragelse og høring til efterretning, og vil på den baggrund i forbindelse med høringen af den endelige ajourførte rapport, i foråret 2024, efterstræbe en længere høringsperiode.

Angående 'multilevel'-dialog fremgår det af forvaltningsforordningens artikel 11: 'Hver medlemsstat etablerer en klima- og energidialog på flere niveauer i henhold til de nationale regler, hvor lokale myndigheder, civilsamfundsorganisationer, erhvervslivet, investorer og andre relevante interessenter samt offentligheden aktivt kan involvere sig og drøfte de forskellige scenarier, der opstilles for energi- og klimapolitikken, herunder på lang sigt, og gennemgå opnåede fremskridt, medmindre de allerede råder over en struktur, der opfylder

dette formål. Integrerede nationale energi- og klimaplaner kan drøftes inden for rammerne af en sådan dialog.'. Ministeriet bemærker på den baggrund, at Danmarks klima- og energipolitik er udformet i tæt dialog med alle relevante aktører i formelle instanser såsom Grønt Erhvervsforum, Klimapartnerskaberne, Borger- tinget, Ungeklumarådet og gennem høringer. K indgår gerne i en dialog

om, hvordan vi kan styrke dette arbejde. Klima-, energi- og Forsyningsministeren hilser selvfølgelig alle eventuelt forslag til nye tiltag velkommen, og indgår gerne i en yderligere dialog herom.

Øvrige tværgående bemærkninger

92-gruppen har følgende tværgående bemærkninger til indholdet af rapporten:

1. Udkastet til opdateret dansk NECP er ikke opdateret og udgør ingen ambitionsøgning.
2. at en øget ambition i NECP-planerne er en del af at overholde Parisaftalen,
3. Klimaindsats fra EU siden 2019 kræver, at nationale 2030-mål skærpes.
4. Udkastet til dansk NECP skal indeholde scenarier med 'additionelle' indsatser, jf. WAM 1-6.

Ministeriets bemærkninger:

Vedrørende første og andet punkt om opdatering af energi- og klimaplanen og efterlevelse af Parisaftalen. Det er Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets klare vurdering, at der er tale om en gennemgående opdatering af den danske energi- og klimaplan, der efterlever principperne i forvaltningsforordningen.

Man skal være opmærksom på, at NECP'en indeholder ambitioner på langt flere områder end alene drivhusgasudledningerne, som – endda sammen med VE-udbredelsen – blot er en ud af fem dimensioner, NECP'en redegør for. Der er således sket en ambitionsøgning på flere områder i udkastet til ajourføringen af NECP'en ift. den sidste NECP.

Det er endvidere Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets vurdering, at de af EU-Kommissionen guidelines ikke tilsidesætter forvaltningsforordningen, der er godkendt af EU-Rådet, -Parlamentet og – Kommissionen og udarbejdet i samarbejde med alle EU's medlemslande. Kommissionens guidelines skal således ses som en vejledning og udtryk for Kommissionens ønsker, hvorimod forvaltningsforordningen er EU-lovgivning.

Derudover bør det understreges, at forvaltningsforordningen efter Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets opfattelse ikke har til hensigt at indføre nye drivhusgasforpligtelser for medlemslandene ud over hvad medlemslandene allerede har forpligtet sig til. De nationale energi- og klimaplaner er grundlæggende et rapporteringsredskab, skabt for at give EU Kommissionen mulighed for at overvåge, om EU's samlede målsætninger opfyldes. I sine kommentarer til udkastet til NECP forventes Kommissionen ikke desto mindre senere i 2023 at komme med deres vurdering af, hvorvidt Danmark bidrager passende til opfyldelsen af målsætningerne. Denne vurdering af indsats beror imidlertid alene på Kommissionens egne forventninger, og ikke på en politisk vedtaget fordelingsnøgle.

Vedrørende det tredje punkt om skærpelse af 2030-mål. Se svaret ovenfor. Derudover er de politikker og initiativer, der blev finansieret ifm. Danmarks Recovery and Resilience Plan medtaget i NECP'en. Det er ikke beskrevet i et særskilt afsnit, som Kommissionens guidelines ønsker, men som i svaret i relation til første punkt, så er Kommissionens guidelines en vejledning og ikke EU-lovgivning. Finansministeriet udgav deres kapitel til REPowerEU d. 31/5-23, hvorfor det ikke har været muligt at have det materiale (politikker og initiativer) med i udkastet til ajourføringen af NECP'en. Det vil blive indarbejdet i den endelige version næste år.

Vedrørende det fjerde punkt om scenarier med 'additionelle' indsatser. Forvaltningsforordningens Annex 1 giver mulighed for, at medlemslandene i afsnit 5 i rapporten kan inkludere en vurdering af en udvikling med virkemidler, der forventes vedtaget efter afleveringen af energi- og klimaplanen. Disse virkemidler er snævert

defineret som nogle, der er 'under diskussion og har en realistisk chance for at blive vedtaget' efter rapportens aflevering.

Det er således Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets vurdering, at medlemslandene ikke skal medtage scenarier med hypotetiske udviklinger, under antagelse af vedtagelse af forskellige virkemidler, på baggrund af denne paragraf. Det skal alene give medlemslandene mulighed for at redegøre for mulige konsekvenser af tiltag, der har en realistisk mulighed for vedtagelse, men blot endnu er ikke formelt vedtaget ved afleveringen af rapporten.

SEA-direktivet

NECP'en har ikke været underlagt en strategisk miljøvurdering i henhold til SEA-direktivet. Den danske NECP er en generel og strategisk plan, hvor SEA-direktivets kriterier ikke opfyldes. Den danske NECP rapporterer om vedtagne og planlagte energi- og klimamål, politikker og aftaler. Planen giver derfor et holistisk overblik over dansk energi- og klimapolitik, men introducerer ikke selv nye mål eller politikker. Planen i sig selv sætter altså ikke rammerne for den fremtidige udvikling, da disse er fastsat i andre aftaler, planer og programmer.